No. 1574 Zaterdag 28 Februari 1914. 31ste Jaargang.

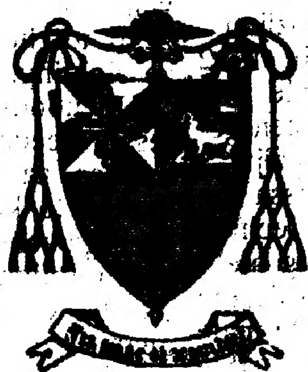
AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Uit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER: B. L. BOGAERS

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Fr. Michael Gregorius Vuylsteke,

VAN DE ORDE DER PREDIKHEEREN

DOOR DE GRATIE GODS EN DE GUNST VAN DEN H. STOEL

Tit. Bisschop van Charadrus en Ap. Vic. van Curaçao,

aan de Geestelijkheid en Geloovigen van zijn Vicariaat,

ZALIGHEID IN DEN HEER!

Wederom in uw midden teruggekeerd, verheugen Wij er Ons in, dat Ons zoo spoedig de gelegenheid wordt geboden tot U, Beminde Geloovigen, het woord te richten.

Wij beginnen met U onze vreugde te betuigen over de waarlijk stichtende wijze waarop gij de feesten gevierd hebt, door Onzen Heiligen Vader den Paus voorgeschreven ter herdenking der vrijheid aan de Kerk geschonken na drie eeuwen van onafgebroken vervolging.

Door het groote aantal H.H. Communies in die dagen door U ontvangen, hebt gij getoond gevolg te willen geven aan de uitnoodiging van Onzen Heiligen Vader, om in de H. Communie het behoud van uw geloof te zoeken en de overwinning over de hartstochten.

Gij hebt door de waardige viering der Constantijn-feesten ook het bewijs geleverd, dat gij meê leeft met het wel en weê van onze Moeder de H. Kerk, dat gij U verheugt over Hare zegepraal, zooals gij treurt om de rampen die Haar teisteren. Gij hebt getoond, dat gij vereenigd wilt blijven met die Kerk en met Haar zichtbaar Opperhoofd, den Paus van Rome.

Nu hebben Wij U vóór ons vertrek uit de Missie bekend laten maken, dat het hoofddoel van Onze reis was het bezoek aan de Graven der Apostelen Petrus en Paulus, aan alle Bisschoppen der geheele wereld op gezette tijden voorgeschreven, en het bezoek aan Onzen Heiligen Vader den Paus.

Dit bezoek aan de Graven der Apostelen Petrus en Paulus, de twee steunpilaren der Kerk, is voorgeschreven om den band te bevestigen, die er bestaan moet tusschen de geloovigen der geheele wereld en het middelpunt der Katholieke Kerk, dat Rome is. Er ligt een erkenning in opgesloten van den Paus, als opvolger van den H. Petrus en algemeenen Vader der geloovigen.

Ook Wij hebben dat bezoek gebracht aan de Graven der Apostelen Petrus en Paulus en hebben niet nagelaten voor U allen, Priesters, Religieuzen en Geloovigen te bidden, opdat gij uw geloof nimmer mocht verliezen en uw geloof mocht toonen door uw werken, opdat Gij immer mocht luisteren naar de stem van uwe Overheid, die de stem is van God, zooals geschreven staat: „Die U hoort, hoort Mij; die U versmaadt, versmaadt Mij." (1).

Wij hebben gebeden voor zoovele zwakken onder U, die nog „zeggen te gelooven, maar de werken des geloofs niet verrichten." (2).

Wij hebben gebeden voor zoovelen onder U, die, eenmaal Katholiek gedoopt, en Katholiek opgevoed, 't geloof hebben verloren, of zich hebben aangesloten bij de vijanden van ons geloof, opdat zij „mochten bedenken, van waar zij afgevallen zijn." (3)

Wij hebben ook gebeden voor onze dwalende broeders, die het licht van het ware geloof nimmer gekend hebben, opdat zij zich mochten bekeeren en leven, en er zoodoende slechts „één kudde en één Herder" mocht zijn. (4).

Ook in Lourdes en Montserrat, de twee beroemde heiligdommen der Patrones van dit Vicariaat, de Onbevlekte Moedermaagd, hebben Wij veel voor U allen gebeden.

Bij Ons bezoek aan den H. Vader hebben Wij den bijzonderen zegen afgesmeekt over de Priesters, Religieuzen en Geloovigen van dit Vicariaat. En de H. Vader, die met belangstelling vroeg naar uw geloof, uwe werken, naar de priesters, die God U gezonden heeft, stond Ons toe, bij Ons eerste canoniek bezoek aan iedere parochiekerk den Apostolischen zegen te geven.

Tegelijk met Ons bezoek aan den H. Vader, hebben Wij ook een verslag moeten geven omtrent uw geestelijken toestand en uw geloofsleven. Ofschoon er veel is, dat niet kan nalaten een gunstigen indruk te wekken, zoo zijn er ook cijfers aan te wijzen, die Ons met beschaming moeten vervullen.

Het groote aantal H.H. Communies, het bezoek van Cathechismus en School, ook in vele parochies het bijwonen der H. Mis, geven reden tot tevredenheid. Maar daar tegenover staan een groot aantal Katholieken, die hunne Paaschplichten niet vervullen en de H. Mis moedwillig en zonder genoegzame reden verzuimen. En wat al het overige overschaduwt, is nog steeds het schrikbarend groote aantal onechte geboorten, vooral in de stadsparochies. Dit duidt op een wonde in het maatschappelijk en huiselijk leven, die dat geheele leven misvormt, en voortgaat ook de gezonde leden aan te tasten. Zij, die er de oorzaak van zijn, geven, helaas, maar al te zeer te kennen, hoe weinig zij „de werken der duisternis hebben afgeworpen en de wapenen des lichts hebben aangedaan." (5).

Gij dus, Beminde Geloovigen, die u niet schuldig bekent aan dergelijke zonden, geeft voortaan grooter blijk van uwe afkeuring en uw afschuw, dan gij tot nu toe gedaan hebt. Want de zwakke houding der goeden is dikwijls oorzaak van veel kwaad. Uw geloof zegt U, dat de toestand, die hier heerscht, op dit gebied, een schande is voor uwe families, voor deze geheele maatschappij, en wat bovenal betreurenswaardig is, voor ons H. Geloof. Doet dus niet in het dagelijksche leven, alsof gij dien toestand vergelijkt, maar laat ieder in zijn kring al het mogelijke doen om aan dien toestand een einde te maken.

Ten slotte, Beminde Geloovigen, de tijd der Vasten, die wederom is aangebroken, moet ons allen leeren boetvaardigheid te doen voor onze eigene zonden en voor die onzer broeders. „Er is een soort van duivelen, die niet uitgedreven worden dan door bidden en vasten." (6). Het is die soort, welke de oorzaak is van den toestand waarop Wij wezen. Bidt dus veel en vervult met godsdienstige nauwgezetheid de weinige Vastenwetten die U worden opgelegd.

Bidt voor Onzen Heiligen Vader, den Paus, die zulk een levendig belang in U stelt, opdat Hij de Kerk tot de zegepraal leide. Bidt voor Hare Majesteit, Onze geëerbiedigde Koningin en Hare Koninklijke Familie en al uw wereldlijke Overheden, opdat zij het goed tot stand brengen, dat zij zich voornemen. Bidt ook voor Ons en de priesters, die Ons terzijde staan, opdat Gods genaden, die U door Onze handen bereiken, U ook in volle mate toekomen. En vergeet ook niet de vele Weldoeners onzer Missie in Nederland, die alle aanspraak hebben op ons aller dankbaarheid.

En zal dit Ons herderlijk schrijven op de gebruikelijke wijze worden afgekondigd in alle kerken en openbare kapellen op Zondag Quinquagésima.

Gegeven te Curaçao, 8 Februari, 1914.

† FR. MICHAEL GREGORIUS
Apost. Vic.

(1) Luc. X. 16. (2) Jud. II. 14. (3) Ap. II. 5. (4) Joh. X. 16. (5) Rom. XIII. 12. (6) Math. XVII. 20.

DE GOEDE NAAM VAN CURAÇAO.

II.

Curaçao, 26 Dec. 1913.

In den aan „De Ned." gerichten brief, waarvan wij reeds eenige verkeerde voorstellingen hebben recht gezet, lezen wij verder: „Men liegt maar raak; onder eede en buiten eede; de politie en justitie staan zoo goed als machteloos. Eerbied voor de overheid en het gezag is er absoluut niet; discipline ontbreekt in alle kringen. De toestanden op geestelijk gebied zijn allertreurigst."

Men vraagt zich, dit lezende en Curaçao kennende, af, onder welk uitschot onzer bevolking deze briefschrijver toch wel moet hebben verkeerd, om zoo stekeblind te zijn voor de buffelachtigheid zijner overdrijvingen.

Als maar de helft van deze afzichtelijke schets waar was, dan zou immers bij iederen hongersnood op Curaçao een moorddadige opstand zijn uitgebroken, dan zou er gebrandschat en geplunderd zijn, terwijl daarentegen de ernstigste vergrijpen der slachtoffers van droogte en misgewas bestaan in een betrekkelijk gering aantal diefstallen.

En hoe valt 't met zoo'n barre beschrijving te rijmen, dat onze jongelieden uit den burgerstand gemakkelijk een goede plaats krijgen in groote handelshuizen in den vreemde, tot in de Vereenigde Staten? Dat Curaçaosche jongelieden als salonbedienden bij Hollandsche en Amerikaansche stoomvaartmaatschappijen gewild zijn? Dat als lossers en laders op de stoombooten bij voorkeur Curaçaoenaars worden gezocht? En, last not least, bestaat ons ambtenarenkorps niet voor een groot gedeelte uit Curaçaoenaars, die allen een besten staat van dienst kunnen overleggen?

Met leugenachtigheid, meineedigheid, tuchteloosheid zijn deze feiten in flagrante tegenspraak.

Na verzekerd te hebben, dat de toestanden op geestelijk gebied allertreurigst zijn, stelt onze beminnenlijke briefschrijver de vraag: „Wat heeft de Roomsche Kerk gedaan voor onderricht van neger en kleurling, wat voor de opvoeding van den vrijgemaakten slaaf en diens nakomelingen?" De vraagvorm is hier slechts gekozen bij wijze van afwisseling en misschien om des te sterker te bevestigen.

Dan vervolgt hij: „In de Protestantsche Kerk is alle leven dood, men noemt zich Protestant alleen omdat men niet Roomsch wil zijn," en besluit, in zalige onbewustheid zijner apodictische uitspraak: „Zóó en niet anders is de toestand."

Hoe de toestand in de Protestantsche Gemeente is, kan ik, wegens mijn onvoldoende kennis van haar inwendig leven, niet uitmaken, maar zijn vraag betreffende de Roomsche Kerk zou ik een lage insinuatie noemen, indien zij niet het noodzakelijk gevolg was van de wan- en waanvoorstellingen, welke hij zich van onze kolonie heeft gevormd. Want als het waar zou zijn, dat onze bevolking een tuchtelooze bende is van leugenaars, meineedigen, onkuischaards en overspelers, zonder de minste achting voor de gestelde machten en wetten, gelijk de brave briefschrijver zich verbeeldt, ja, in dat geval wordt zijn vraag begrijpelijk. Zij past volkomen als onderschrift der door hem geleverde schandplaat. Maar met evenveel waarheid zou een gevangenisdirecteur onder een door hem in beeld gebrachte groep van boeven met sprekende tronies kunnen schrijven: „Zietdaar het Nederlandsche Volk!"

Als men de donkere nachten zwarter maakt dan ze zijn, de maan wegcijfert en de dagen heelemaal ignoreert, kan men, met evenveel recht als onze briefschrijver zijn vraag tot de Roomsche Kerk richt, uitroepen: Wat heeft de Schepper gedaan voor de verlichting van den aarbol? Elke zonde straft zichzelve; ook die van liefdelooze, hartstochtelijke overdrijving en blinde generaliseering. Meegesleept door eigen opgewondenheid slingert hij zijn verwijtende vraag tegen de Roomsche Kerk en toont daarmee allerduidelijkst de onbetrouwbaarheid zijner oordeelen over Curaçaosche aangelegenheden, zijn volslagen gemis aan voldoende bekendheid met den toestand alhier.

Wegens de kleur van het blad, waarin zijn brief voorkomt, mag ik aannemen, dat onze briefschrijver noch godloochenaar, noch vrijmetselaar is, en dus in de opvoedende kracht van een positieven godsdienst gelooft. Maar dan is zijn vraag, wat er voor opvoeding gedaan is, toch al te zot, waar zij een Kerk geldt, wier volle bedehuizen, gedurende de meerdere godsdienstoefeningen, op Zon- en feestdagen daarin gehouden, van een opgewekt godsdienstig leven getuigen, dat publiek waarneembaar is in elk der meer dan twintig parochies over de geheele kolonie verspreid? Op een paar na zijn al die parochies met haar bedehuizen door die Roomsche Kerk gesticht, de meeste reeds vóór de emancipatie, want zoodra hier de godsdienstvrijheid werd afgekondigd en de Kerk daardoor eenige vrijheid van beweging kreeg, trok zij zich het lot der arme slaven, en der vrijen met even groote liefde en toewijding aan. Zij heeft hier godsdienst en zedelijkheid van den grond af moeten ophalen, onder hoogst ongunstige omstandigheden en vaak onder even hatelijke als kleingeestige tegenwerking.

Ieder onpartijdig beoordeelaar, die het verleden met het heden vergelijkt, zal haar een eeresaluut brengen. Alleen de grofste onwetendheid of de misselijkste godsdiensthaat kan op haar arbeid smalen. Hoe vaak heb ik onbevangen anderdenkenden met bewondering hooren spreken over de toegewijde en zelfverloochenende werkzaamheid onzer missionarissen. De felle haat der vrijmetselarij en der losbollige beoefenaars

der vrije moraal (waar ter wereld ontbreken ze?) tegen de Katholieke Kerk in onze kolonie is ook een levend bewijs, dat zij niet stil heeft gezeten.

Moet ik nog spreken van het dagelijksche godsdienstonderricht, door de parochie-geestelijken aan tallooze kinderen gegeven? Van de congregaties in elke parochie? Van de twee afdeelingen der St. Jozefsgezellen-vereeniging in de hoofdstad? Van den St. Thomaskring aldaar? Van de vereeniging voor Geloof en Wetenschap?

En wie heeft in de kolonie meer gedaan voor het schoolonderricht dan die gesmade Roomsche Kerk? Overal waar zij een kerk stichtte, bouwde zij ook een of meer scholen en hare geestelijkheid zorgde niet alleen voor volle bedehuizen, maar ook voor volle schoollokalen. Zij bekostigde den bouw en het onderhoud dier scholen en der onderwijzerswoningen, zij betaalde den overtocht der onderwijzers en onderwijzeressen en zorgde voor hun levensonderhoud, en al die enorme kosten droeg zij jaren en jaren lang voor meer dan negentig percent geheel alleen.

De haar vijandige meerderheid in den Kolonialen-Raad weigerde halsstarrig haar te ondersteunen en toen de vaders op die wijze het Roomsche onderwijs zooveel doenlijk gedrukt hadden, begonnen de zonen smadelijk te roepen over de achterlijkheid van dat onderwijs. Wat hebben de richtingen, die zij vertegenwoordigen, ooit uitgegeven ten behoeve van de volksverlichting?

Nog verleden jaar moest een betere subsidieering van onze scholen door het moederland aan de kolonie worden opgelegd! Ondanks die hopelooze tegenwerking hield de Roomsche Kerk maar vol, verbeterde elk jaar haar scholen en bereikte door eigen inspanning en offervaardigheid een hoogte, waartegen met eerbied mag opgezien worden. Hare scholen zijn haar trots en haar moederlijk hart klopt en zwelt van dankbaarheid, dat onder Gods zegen ook in dezen het kleinste van alle zaden een boom is geworden! Nu zijn haar steeds meer bloeiend en groeiend onderwijs en de aanhankelijke liefde van dankbare kinderen het groote loon voor haar bewonderenswaardige volharding. Ach, wat zou het er in onze kolonie anders uitzien, ja de liegende, schrille kleuren van het mislijkend schilderij, dat de briefschrijver voor het publiek in Nederland ophangt, zouden nog te zwak zijn om den toestand te schetsen, als de Roomsche Kerk ooit had willen luisteren naar stemmen, die, tot nog weinige jaren geleden, in den Raad vernomen werden, dat men n.l. het nut van scholen buiten de stad niet inzag! Wat zou het er in het stadsdistrict oneindig veel ergerlijker uitzien, als zij daar de jeugd maar had willen overleveren aan een onderwijs van regeeringswege, dat de grootste kracht der zedelijke opvoeding, den godsdienst, neutraliseert.

Waarlijk, onze briefschrijver had zijn onbevoegdheid tot beoordeeling van Curaçaosche toestanden niet beter op de kaak en te kijk kunnen stellen, dan hij met zijn verwijtende vraag aan Rome heeft gedaan.

Wij hebben boven gezien, dat hij in zijn overzadigbaren lust tot overdrijven aan Nederland Kaïnsgevoelens toedicht tegenover Curaçao. Maar zonder eenige overdrijving mag men beweren, dat hij zelf de rol van Kaïn tegenover deze kolonie speelt, en haar doodslaat in de achting van het Nederlandsche publiek. Psychiaters mogen uitmaken ten gevolge van welke stoornis in de hersenen zulk eene daad met de beste bedoelingen kan gepleegd worden.

CURACAO.

Wij lezen in *Het Centrum*:

In de *Nederlander* komt nu ook een predikant bij de Ver. Prot. Gem. van Curaçao, de heer W. v. d. Brink, op tegen het geschrijf van D. G. F. over de kolonie, dat zooveel protest heeft uitgelokt. Hij schrijft o. m:

In „De Nederlander van den 16den Oct. 1913 komt een brief voor uit Curaçao van den heer D. G. F., die, toen hij hier bekend werd, begrijpelijkerwijze heel wat opschudding zoo al niet verontwaardiging en verbittering teweegbracht bij het Curaçaosche volk en bij alle Hollanders, die jarenlang de bekende gastvrijheid van Curaçao hebben genoten en door langdurigen omgang veel van het goede hebben leeren ontdekken, dat ook hier gevonden wordt. Het valt niet te ontkennen, helaas, niettegenstaande het waas van schromelijke overdrijving, dat over het ganesche schrijven ligt uitgespreid, dat de vinger gelegd is op menige wondeplek onzer kleine, aan den weg timmerende maatschappij, doch het komt mij voor, dat door de wijze van voorstellen van den heer D. G. F. de bedoeling van zijne correspondentie en de inhoud ervan in flagrante tegenspraak zijn met elkander. Hoe vaak reeds is onze arme afhankelijke kolonie, zooals het zoo dikwijls met hulpbehoevenden gaat, de dupe geworden van hooghartige, onwelwillende critiek, waardoor een geheel volk in zijn heiligste gevoelens diep werd gekrenkt. En nu herhaalt zich deze handeling op onverantwoordelijk scherpe wijze door iemand, die, zooals genoemde correspondent, nog geen volle twee jaar op het eiland vertoeft. Het is dan ook velen een raadsel, hoe de persoon omtrent wiens initialen geen de minste twijfel bestaan kan, iemand van opvoeding en ontwikkeling, zoo tegen alle hoffelijkheid zondigen, maar ook, wat erger is, zulk een verkeerden maatstaf aan kon leggen bij zijne oordeelvellingen. Dat men onder temperatuurinvloeden, onder financieele teleurstellingen en desillusies aangaande den droom dat in dit verafgelegen stukje Nederland in de Caraïbische Zee de Hollander alleen qua Hollander achting en eerbied moet afdwingen, het te kwaad krijgt, is te begrijpen, maar dat men bij het luchten van zijn teleurgestelde ziel nu ook niets meer op de beenen laat staan en links en rechts beleedigt, en wondt en schramt, is onverantwoordelijk. Gevolg hiervan is natuurlijk luide toejuichingen bij alle malcontenten en aankweeken van wrok tegen de Hollanders, waar van zoo menigeen al, die veel aan Curaçao te danken heeft, smalend heeft gesproken over alles wat ze hier niet „tout comme chez nous" vonden. Waar de groote heidenapostel sprak van den nood, die den sterken is opgelegd om de zwakheden der onsterken te dragen met het doel om een heilzamen invloed te hebben op zijne omgeving, steekt het onbarmhartige en in vele opzichten onbillijke oordeel van den heer D. G. F. daar treurig bij af.

In de plaatselijke bladen is de blaam der geheele Curaçaosche bevolking in het aangezicht geworpen breedvoerig en met allerlei pathos behandeld en de wijze waarop dit alles is opgenomen levert er weer eens voor de zooveelste maal het bewijs van, welk een invloed er uitgaat van alle pogingen, hoe goed bedceld ook, om toestanden te verbeteren, waarbij men zoo zonder consideratie en zoo plomp met het hakmes om zich heen zwaait, als men zich een weg wil banen.

Vooral moet noodzakelijk iedere goede bedoeling, die er volgens den schrijver in liggen mag, ten eenenmale hare uitwerking missen, wanneer zulke uitingen geboren worden, zooals algemeen bekend is, in kringen en kringetjes, waar opzettelijk het Curaçaosche element geweerd schijnt te moeten worden. Ondergeteekendes ambt op zichzelf reeds brengt het mee dat bij hem geen sprake kan zijn van zulk een afsluiting, reden waarom hij na een 15 jarig verblijf in de kolonie een geheel ander oordeel over vele dingen heeft leeren waardeeren. Het dringt zich dan ook als een mij opgelegde taak aan mij op, in dit blad een ernstig woord van protest te laten hooren, allerminst tegenover het onwelwillend oordeel over onze Protestantsche Gemeente, eene gemeente waarin alle leven dood zou zijn, en waarvan de leden in de boeken ingeschreven staan alleen omdat ze niet in die der R. Cath. Kerk willen voorkomen. Ieder gevoelt het hoe hier tot in het dolle doorgedraaid wordt."

ONVERDIENDE AANVALLEN.

Niet zonder belangstelling maar ook niet zonder ergernis volgde ik de verslagen van de vergaderingen der Tweede Kamer betrekkelijk de behandeling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1914.

Het viel mij dadelijk op, dat niet alle sprekers goed op de hoogte waren van de Curaçaosche toestanden. Om een voorbeeld te nemen. De heer SCHEURER zeide: „De handel heeft zich voornamelijk verplaatst naar San Thomas". Bekend is het dat Curaçao sinds jaren zich heeft losgemaakt van den handel met San Thomas en directe handelsrelaties heeft aangeknoopt met Europa en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, wat inmiddels zeer ten nadeele was van San Thomas.

Hoe is het mogelijk, dat aan den heer DE MEESTER kon worden medegedeeld, dat het onderwijs op Curaçao thans beslist slecht is, en dat de kinderen der bijzondere scholen er niets leeren? Deze en dergelijke berichten, die ook aan den heer Kleerekoper zijn medegedeeld, kunnen den toets der waarheid niet doorstaan en zijn van tendentieuzen aard.

Volgens den heer KLEEREKOPER werken de Katholieken het openbaar onderwijs tegen, wat te erger is, omdat de Gouverneur mede katholiek is! Dat is een perfide verdachtmaking. Ik meen voor den goeden naam van den Gouverneur niets beter te kunnen doen, dan hierbij in herinnering te brengen, dat niet lang geleden de schoolcommissie, in haar geheel, is opgekomen voor de eerlijkheid en onpartijdigheid van den Gouverneur in zake onderwijs." Het protest, dat toen ook in „De Tijd" is opgenomen, heeft nu nog niets van zijn kracht verloren. Reden, om aan de eerlijkheid en onpartijdigheid van den Gouverneur te twijfelen, bestond toen evenmin als thans.

Door menschen, die op Curaçao wonen en gewoond hebben, werd den heer Kleerekoper gezegd dat de leerlingen der bijzondere scholen niet lezen en niet schrijven kunnen (ik spatiëer). Als lid van de schoolcommissie op Curaçao verklaar ik, dat die mededeeling een grove onwaarheid is, waartoe men alleen door haat en nijd gebracht kan worden. Men vindt op Curaçao onder de meesters in de rechten, praktizijns, apothekers, onderwijzers, ambtenaren enz. oud-leerlingen van het bijzonder onderwijs, die vroeger de bijzondere scholen voor M. U. L. O. hebben bezocht. En toch komt men in het algemeen beweren, dat de katholieke scholen slecht zijn en dat de kinderen der bijzondere scholen er niets leeren.

De heer KLEEREKOPER beweerde, dat men er niets voor voelt, om de kinderen naar Holland te zenden. Het tegendeel is, volgens mij, waar. En reeds in vroegere tijden heeft men er iets voor gevoeld; de bewijzen liggen voor de hand. De gegradueerde leden van de rechterlijke macht op Curaçao zijn op één na zonen van Curaçao. De op Curaçao praktiseerende artsen zijn alle zonen van Curaçao, die, op een paar na, in Holland hebben gestudeerd. Meer dan een zoon van Curaçao telt Holland als inwoner, omdat hij, na zijn studie in Holland te hebben volbracht, zich in het moederland heeft gevestigd.

En wil men weten, of men er thans op Curaçao iets voor voelt, om de kinderen naar Holland te zenden? Men ga dan eens na, hoeveel zonen van Curaçao op het oogenblik aan verschillende universiteiten en andere scholen in Holland studeeran. Het resultaat zal verrassend zijn.

Volgens den heer KLEEREKOPER wordt over den schoolopziener op Curaçao steen en been geklaagd. Indien de klachten werkelijk bestonden, dan zou de Gouverneur zeer zeker geen termen gevonden hebben, om voor den titularis een verhooging van inkomen voor te stellen. En de Koloniale Raad zou op dat voorstel niet zijn ingegaan.

De heer KLEEREKOPER zeide, dat aan het hoofd van het departement van landbouw noodig is iemand, die wat meer kennis van Landbouw heeft, dan een „landbouwkundige, oorspronkelijk een onderwijzer."

Als ik mij niet vergis komt de verklaring van den heer KAAKEBEKE, Rijkslandbouwleenaar te Goes. door de Regeering uitgezonden naar Curaçao, om over den Curaçaoschen landbouw een verslag uit te brengen hierop neer, dat de bedoelde onderwijzer met landbouwacte is the right man on the right place.

En wat zegt de heer KLEEREKOPER van den heer HENRIQUEZ, die belast is met de leiding van de hoedenindustrie? Het volgende: „De Gouverneur wilde een bedrijfleider aanstellen en dat zou de directeur van het postkantoor zijn. Een knappe man, die er veel van weet, zegt men. Dit wordt in de kolonie met hartstocht bediscussieerd. De heer HENRIQUEZ is leider, de industrie gaat goed, de heer HENRIQUEZ is dus knap!" Hier ware een woordje van waardering op zijn plaats geweest.

Want de heer Henriqnez, die van zijn betrekking als Directeur van het Postkantoor tijdelijk is ontheven, om zich geheel te kunnen wijden aan de hoedenindustrie, heeft zich te voren, geheel belangeloos, groote moeite getroost, om op de hoogte te komen van dezen bedrijfstak, waarmee hij [illegible] de arme bevolking een grooten dienst heeft bewezen.

Ik zal het hierbij laten, ofschoon nog meer valt in te brengen tegen de woorden van critiek, gesproken bij de behandeling der Curaçaosche begrooting.

Ten slotte nog dit: De heer van Deventer heeft herinnerd aan de tijden, waarin aan de kolonie geen subsidiën behoefden te worden toegekend. Die gunstige omstandigheid was niet alleen te danken aan de ontginning der St. Barbara-phosphaatmijnen, maar ook aan de tonnen gouds, die door de Aruba-Phosphaat-Maatschappij jaarlijks aan de koloniale kas werden betaald.

L. V. D. V. ZEPPENFELDT,

Administrateur van Financiën in de kolonie Curaçao met verlof.

Hoedenindustrie.

(*Koloniaal Verslag.*)

Dat deze industrie ook gedurende het afgeloopen jaar zeer groote vorderingen heeft gemaakt en als de voornaamste bron van inkomsten van de vrouwelijke bevolking onzer kolonie moet worden beschouwd, behoeft geen betoog. Aan haar is zeer zeker in ruime mate te danken, dat de armoede en ellende zich niet zoo zeer heeft laten gevoelen op Curaçao als op Aruba en Bonaire.

Vast staat dat zij in veel huisgezinnen honger en dorst dikwijls gestild heeft.

Vorderingen. Uit onderstaande cijfers en uit de als bijlagen hierbij gevoegde staten blijkt de groote vordering, die de industrie gemaakt heeft, voldoende.

In 1911 was de uitvoer 1) 108 164 dozijnen ter waarde van f 432 993, waarvan de gemiddelde prijs per dozijn f 4 bedroeg, tegen een uitvoer 2) in 1912 van 133 333 dozijnen ter waarde van f 756 272, vertegenwoordigende een gemiddelde prijs van f 5,67 per dozijn.

Terwijl vroeger de groote massa van het volk zich slechts met het vlechten van de ordinairste hoeden bezig hield en daaruit een zeer karige verdienste trok, wordt thans in toenemende mate het vlechten van de fijnere soorten beoefend, waardoor de gemaakte winst naar verhouding toenam. De vraag naar de fijne soorten, varieerende van f 5 tot f 25 per stuk, wordt met den dag grooter.

Cursussen. De vlechtcursussen, zoowel in het stadsdistrict als in de buitendistricten van Curaçao, hebben niet weinig bijgedragen tot het bevorderen der industrie. Het is algemeen bekend hoe nuttig deze cursussen werken. Ook op de eilanden Aruba en Bonaire zijn de resultaten zeer bemoedigend, voornamelijk op eerstgenoemd eiland. Helaas kan ondergeteekende niet hetzelfde constateeren ten opzichte van de eilanden St. Eustatius en Saba, alwaar voor eenige jaren de bevolking in de gelegenheid werd gesteld het hoedenvlechten te leeren.

Op St. Martin N. G. is deze industrie nog niet ingevoerd, doch de noodige maatregelen zijn reeds door het bestuur genomen ten einde vlechtcursussen aldaar op te richten en wel op dusdanige wijze dat de beste resultaten te verwachten zijn.

Door den tijdelijken leider van de industrie worden thans, met goedkeuring van den Gouverneur, en met het oog op den daaruit voortvloeienden prikkel, bewijzen uitgereikt aan de leerlingen die met succes de lessen op de cursussen hebben gevolgd.

Deze bewijzen, met de uitreiking waarvan in de maand Augustus een begin is gemaakt, zijn verdeeld in vier categorieën, A, B, C, D, en toonen respectievelijk aan dat de houdster de bekwaamheid bezit om hoeden te vlechten van de volgende prijzen:

f 6 tot f 18 per dozijn;
f 18 tot f 36 per dozijn;
f 5 tot f 12,50 per stuk en f 12,50 en hooger per stuk, tot de allerfijnste soorten.

Aan vijftien vlechtsters werden dergelijke bewijzen uitgereikt.

De cursussen werden in het algemeen, zoowel in het stads- als in de buitendistricten, goed bezocht.

Tien meisjes werden op den cursus Pietermaai door mejuffrouw ISABEL CREFTE tot hoofdvlechtsters opgeleid, en werden vervolgens werkzaam gesteld in de buitendistricten van Curaçao en Aruba.

De verschillende cursussen werden geregeld door den tijdelijken leider bezocht, en lezingen, zoowel voor de leerlingen als voor volwassenen, in de verschillende districten gehouden.

Een aantal houten vormen ten gebruike bij het vlechten van hoeden werd kosteloos vanwege het bestuur onder de arme vlechtsters uitgedeeld.

Deze door 't bestuur genomen maatregel tot bevordering van de industrie verdient groote aanbeveling, daar de hoeden meer uniform worden gevlochten, met het gevolg, dat de vlechtsters daardoor een vrij beter loon voor haar arbeid ontvangen. Het is daarom dan ook dat het bestuur voornemens is gedurende 1913 met die uitdeeling voort te gaan.

Bij zijn bezoek aan Bonaire in de maand November heeft de tijdelijke leider de noodige verbeteringen gebracht in de werkwijze op de daar bestaande cursussen gevolgd.

Lezingen werden daar ook door hem gehouden.

Vlechtstroo. Het stroo liet ook in 1912 zeer veel te wenschen over. De qualiteit alhier uit Maracaibo ingevoerd, wordt erger en erger, terwijl de prijs er van steeg. Eene proefbezending uit Suriname ontvangen heeft zeer goed beantwoord, wat qualiteit en blankheid betreft. Van eene bloeiende industrie zal er niet gesproken mogen worden voor en alleer wij de beschikking hebben over beter qualiteit stroo dan de uit Maracaibo betrokken wordende soort. Om die reden is de volle aandacht van het bestuur op deze aangelegenheid gevestigd. Correspondentie tot het bekomen van een goede qualiteit wordt steeds gevoerd.

Het is zeer te hopen dat de pogingen in Suriname gedaan tot het aanplanten van den stroopalm, met succes zullen worden bekroond.

Bleekingsproces. Met het oog op de wenschelijkheid, te kennen gegeven door verschillende importeurs van onze hoeden in den vreemde, om ten opzichte van het bleeken eene betere methode te volgen, werden door den tijdelijken leider verschillende proeven genomen, doch tot nu toe niet met de gewenschte resultaten. Hij is nu in correspondentie met professor Iterson, hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft, die hem zijn hooggewaardeerde medewerking heeft toegezegd tot het nemen van proeven in deze richting.

De noodige materialen zijn den professor reeds toegezonden.

Zeer aangenaam is het ondergeteekende te kunnen constateeren, dat de zoo gewenschte medewerking zijdens het publiek in alle richtingen grooter wordt, en dat de belangstelling toeneemt.

Bij zijne dienstreizen in het 4de en 5de district heeft de tijdelijke leider veel medewerking ondervonden van den districtmeester.

Bij zijne pogingen om de industrie te bevorderen werd hij steeds gesteund door de verschillende Roomsch-Katholieke geestelijken, zoowel in het stadsdistrict, als in de buitendistricten.

De tijdelijke leider,

H. J. COHEN HENRIQUEZ.

WATERVOORZIENING.

1. *Putten.*

Van de langdurige droogte in het tijdperk Juni 1911 — Juli 1912 werd gebruik gemaakt om de gouvernementsputten, voor zoover zij droog vielen, te reinigen en uit te diepen.

Om te gemoet te komen aan het op sommige punten heerschende watergebrek, werden nieuwe putten gebouwd op de gouvernementsgronden benoorden . Sta. Barbara, bij Plantersrust, beoosten Scherpenheuvel en bezuiden Koraal Patien. Deze putten leveren alle goed drinkwater op; daarentegen is het water van de in 1911 bij Kleine Berg gegraven put wel verbeterd, doch niet zoodanig dat het voor drinkwater geschikt is.

Verder werden de putten met hunne bedekkingen en omheiningen onderhouden en het materieel tot opvoer van water zooveel noodig vernieuwd.

2. *Dammen.*

De terreinen in het 2de en 3de district van het eiland Curaçao, waarop in het jaar 1912 systematische damaanleg plaats had, hebben een gezamenlijk oppervlak van 1725 H.A., waarvan 975 H.A. domein.

De redenen, die er toe geleid hebben den damaanleg weder in twee afgescheidene gedeelten te splitsen, zijn vermeld in het Koloniaal Verslag van het vorige jaar, terwijl de grenzen der bedamde terreinen zijn bepaald volgens de regelen daarvoor aangenomen bij de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1912, toelichtingen sub 82 van den uitgewerkten begrootingsstaat.

Behalve de reeds bestaande zijn op de bovengenoemde terreinen opgeworpen 271 dammen, met eene totale lengte van 12.210 M. en eene gemiddelde lengte van 45 M. Deze dammen komen in constructie en materiaal overeen met de vroeger beschrevene (zie het Koloniaal Verslag van 1911).

Ten gevolge van de langdurige droogde ging de opvoer van de voor het metselwerk benoodigde materialen met vele moeilijkheden gepaard. De transportmiddelen waren schaarsch en duur en de door gebrek aan voldoend voedsel verzwakte trekdieren niet in staat zware lasten over dikwijls moeilijke paden naar afgelegen damemplacementen te vervoeren

Met uitzondering van de eigenaars der plantages Suffisant, Dein en Kanga, die geene gouvernementsdammen op hunne plantages wenschen, bleef ook in het verslagjaar de systematische damaanleg veel waardeering ondervinden zoowel bij plantagebezitters als grondhuurders. Meer en meer weten zij het nut van dezen aanleg op prijs te stellen. Vele terreinen toch waarover het regen-

water door niets tegengehouden, vroeger wegstroomde, ze even dor latende als zij te voren waren, worden door de dammen tot zelfs in drogen tijd vochtig gehouden en daardoor voor landbouw en veeteelt geschikt gemaakt. Door het verzamelen van het water achter de talrijke dammen wordt de toevoer naar de groote rooien beperkt en voorkomen dat zich daar snelstroomende beken en riviertjes vormen, die door het wegvoeren naar zee van het meest vruchtbare gedeelte van den bodem en van den aanplant veel schade veroorzaken. Te recht noemt de heer I. G. J. KAKEBEEKE in zijn rapport omtrent den landbouw op Curaçao (Algemeene Landsdrukkerij 1912) bladz. 7, het „gelukkig" dat met den stelsel matigen dammenaanleg van gouvernementswege thans regelmatig wordt voortgegaan.

Na het einde van den regentijd had, evenals in de laatste jaren, de inspectie der bestaande dammen plaats en werden, deze waar noodig, hersteld.

CORRESPONDENTIE.

E. G. A. In dank uwe bijdrage ontvangen, daar echter de latere feiten niet in overeenstemming zijn met uwe eerdere veronderstelling, meenden wij uw correspondentie niet te moeten plaatsen.

J. A. D. Uw stuk is van streng persoonlijken aard en derhalve niet bestemd voor het Publiek.

DE REDACTIE.

Berichten uit de Kolonie.

Goede reis!

De Zeereerw. Pater H. SMIT, Deken en Pastoor van Marigot, zal heden met de *Estelle* weder naar St. Martin vertrekken.

De Zeereerw. Pastoor FR. HENDRIKS keert met dezelfde gelegenheid terug naar Bonaire.

De Havenwerken.

Nu het schietschip en de zandzuiger zoo heftig werden aangevallen in de Tweede Kamer, zijn ze begonnen zich dapper te weren. De schoten knallen om de halve minuut en de zuiger spuit zwart van kwaadheid.

Menig onderlossertje werd deze week naar het Schottegat gesleept.

* *

Met de Maracaibo is heden morgen een ingenieur van de firma MONKS & SONS gearriveerd. Deze firma heeft ook de Juliana-werf gebouwd. Het Bestuur zal in overleg treden met dezen ingenieur voor de voltooiing onzer havenwerken.

Kolonialen Raad.

In de vergadering van den Kolonialen Raad Donderdagavond gehouden, waren aan orde:

1o. de ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening van 30 October 1873 (P. B. 1874 No. 6) regelende de uitoefening der artsenijmengkunst in de kolonie Curaçao;

2o. een verzoekschrift van negen apothekers alhier, den Raad verzoekende op de daarin uiteengezette gronden zijn medewerking niet te verleenen tot het in stand brengen van voormelde ontwerpverordening.

Op voorstel van den voorzitter werd besloten de ontwerp-verordening naar de afdeelingen te verzenden en het verzoekschrift in handen van de commissie voor de verzoekschriften te stellen.

De Cur. Crt.

Muziek.

Een ieder weet, dat wij een goede vriend zijn van den Heer BOSKALJON en zijn keurkorps, en een groote bewonderaar van de mooie uitvoeringen der Militaire Kapel. Men zal ons derhalve niet van onvriendelijkheid mogen verdenken, als wij ons thans gedrongen gevoelen een aanmerking te maken.

Een paar maanden geleden werd op het slot van het Concert gespeeld de *Cake Walk*, en verleden Zondag stond op het Program *Choclo Tango*.

Zeer goed kunnen wij ons voorstellen, dat muziekliefhebbers wel eens de melodie willen hooren van deze beruchte dansen, die door de overbeschaving thans op vele plaatsen worden ingevoerd.

Het is echter, dunkt ons, geheel iets anders deze melodie op de repetitie te spelen, voor de aardigheid, om eens te hooren wat het is, dan wel ze te spelen in het publiek.

Daar zijn nog te veel individuën onder onze bevolking, die daardoor zullen worden opgewekt om nog een stapje verder te gaan en die ook zullen onderzoeken, hoe deze dansen worden uitgevoerd om ze na te apen.

Wat blijft er dan over van de jarenlange actie om den tambourdans tegen te gaan en afgeschaft te krijgen? De *tango* is niet minder grof zinnelijk en een echte onbeschaafde negerdans van halve wilden. Wij mogen wel alle krachten vereenigen om dergelijke dansen hier nooit ingevoerd te krijgen.

Maar als men nu publiek de melodieën gaat spelen, werkt men dat niet tegen, maar veeleer sterk in de hand.

Dit is niet de bedoeling van den Heer BOSKALJON en zijn korps, daar zijn we zeker van.

Hopen we derhalve, dat het bij deze eerste uitvoering blijve en de muzikanten nimmer met viool of guitara die melodieën onder het volk brengen. Zij zouden daar zeer verkeerd aan doen, en dat willen wij niet van hen veronderstellen.

Onze Haven.

23 februari was voor onze haven weer een van de dagen die, naar we hopen, zich in de toekomst in nog kortere tusschenpoozen zullen opvolgen dan tot nog toe 't geval is. Buiten rekening gelaten de Bijlanders die dien dag binnenkwamen van Bonaire of daarheen vertrokken, werd onze haven bezocht door *zes* groote schoeners 5 ervan kwamen van Maracaibo nl. het venezolaansche goelet *El Dorado* en de Hollandsche *Themis, Hirondelle, Frieda* en *Nereida*. Bovendien liep dien dag ook nog binnen de Holl. Schoener *Estelle*, komende van Aruba. In den voormiddag viel nog binnen het Amerikaansch *S.S. Merida* van Maracaibo en omtrent half zes 's namiddags passeerde (hoe jammer!) het prachtige Duitsche pleizierjacht *Victoria Louisa* (16500 ton) Kapt. M. Meyer der H. A. L.

Algemeen schijnt men te meenen, dat de havenwerken nog niet ver genoeg gevordert zijn, en dat 't voor zoo'n schip een gevaarlijk spel is onze haven binnen te loopen.

Wij zijn echter op informatie uit geweest en zijn te weten gekomen, dat de havenmond, ofschoon nog niet zoo breed gemaakt als in de bedoeling ligt, toch reeds nu, *in plaats van 45 Meter*, **60 Meter breed** is geworden met een **diepgang van 9. M.**

De Heeren agenten der stoomvaartmaatschappij [illegible] met dit bericht [illegible] blijkt uit, dat [illegible] verbreed [illegible] *Victoria Louisa* best had kunnen binnen loopen, maar in ieder geval is het zaak te zorgen, dat zij ons het volgend jaar bezoekt, dan is de haven zeker breed genoeg.

Al onze hoop is gevestigd op den wijdvermaarden ingenieur Dr. KRAUS, die dezer dagen hier zal aankomen. Zoo iemand, dan is hij ongetwijfeld in staat 't Gouvernement voor te lichten omtrent de te volgen wijze om in korten tijd onze haven te herscheppen in eene 1e klas haven waar voor de grootste schepen zelfs alleen schijn van gevaar bij 't binnenkomen is weggenomen. Punten van aantrekkelijkheid voor toeristen biedt Curaçao in overvloed. Noemen wij slechts een rit rond het schottegat, of naar plantage Hato met haar druipsteengrot, of naar het struisvogelpark *Albertina*, en de phosphaatmijn Sta. Barbara enz. enz. Auto's zijn er in voldoend aantal om hen, die 't willen, in 1 dag geheel 't eiland te doen bezichtigen. Zeer zeker doet 't jacht plaatsen aan waar veel minder is te zien dan hier. De ondiepe ingang onzer haven (althans voor zulke schepen) kon dan ook vroeger als 't eenige beletsel genoemd worden. Nu dat uit den weg is geruimd, moet Curaçao stellig opgenomen worden in den lijst der te bezoeken plaatsen. Dat dus 't verdere uitdiepen der haven *spoedig* met *krachtige* hand worde hervat, teneinde vóór de opening van het Panama-kanaal kant en klaar te wezen. Eene haven van 10.8 Meter diepte met een vaargeul van 80 M. breed, zooals dan de onze zal wezen, bezit geen enkele plaats hier in de West. Curaçao zal dan niet alleen zijn een 1ste klas haven maar ook *de eerste haven* van Middel Amerika en West-Indië.

Aanvaring.

Statig liep Donderdagavond een groote driemaster binnen, een Engelsche schoenerbrik met hout. Plotseling hoorden we een slag en zagen het ontstekingsschip voor de brik uitdrijven, ze zaten aan elkaar vast. Het ontstekingsschip was aangevaren. Spoedig lagen beiden stil, werden gescheiden, en ieder naar zijn eigen plaats gehaald.

Lang, zeer lang duurde dat getob met kaapstander en lier. Waarom niet een paar sleepertjes er voor gespannen? Toen de brug maar eenmaal de brik op sleeptouw had genomen bij het open draaien, liep het nog al gauw af.

Het heele geval is goed afgeloopen; 's middags was er nieuwe voorraad springgelatine naar 't schip gebracht. Stel u voor, dat er een ontploffing was gevolgd op het aanvaren! Men mag er niet aan denken.

Zeer Onjuist.

Het *Koloniale Weekblad* heeft een kort verslag gegeven over de behandeling onzer begrooting in de Tweede Kamer. We lezen o. a.

„Behalve door den heer van Vuuren werd door de sprekers zeer geklaagd over het onderwijs, niet alleen over het bijzondere onderwijs, waarover de heer Kleerekooper een droevig tafereel vertoonde, maar ook over het openbare. De heer de Meester had van een geloofwaardigen getuige vernomen, dat deze er zeer over dacht zijne kinderen naar Nederland te zenden om onderwijs te verkrijgen, omdat dit ten eenemale onvoldoende was op de openbare school. Het is dan wel sterk achteruitgegaan in de laatste jaren en begrijpelijk is het, dat men aandrong op het uitzenden van een inspecteur, die den toestand nauwkeurig zou nagaan. De heer van Vuuren ontstak in toorn, toen op zijn bewering, dat het R. K. onderwijs den toets gerust kon doorstaan, de heer Kleerekoper hem toevoegde, dat bijna alle leerlingen van het bijzondere onderwijs analphabeten waren. Eerstgenoemd lid kwam weder met de oude versleten uitspraak, dat het bijzonder onderwijs per leerling zooveel minder kostte dan het openbare, een uitspraak die niemand tegen zal spreken, omdat de leerkrachten niet te vergelijken zijn. Als het openbare al slecht genoemd wordt dan is te vreezen, dat het bijzondere dit nog in overtreffende trap zal zijn."

Dit gedeelte van het verslag is geheel en al onjuist en zeer sterk partijdig. Het geeft niet weer, wat de Kamerleden gezegd hebben, maar de eigen opinie van den schrijver, blijkbaar een fel anticlericaal.

De leerkrachten van het Bijzonder zijn niet met die van het Openbaar Onderwijs te vergelijken!

Waar steunt deze bewering des schrijvers op? In het Koloniaal Verslag 1912—1913 Bijlage N. worden de bevoegdheden van het onderwijzend personeel opgegeven, zoowel van het Openbaar als van het Bijzonder Onderwijs. De totale gegevens voor een eerlijke vergelijking liggen dus voor de hand. Uit dien staat kan *Het Kol. Weekbl.* zien, dat het Bijz. Onderwijs beschikt over 6 onderwijzers 1e klasse, 3 van de 2e, 28 van de 3e, 42 van de 4e en 20 kweekelingen.

Ook het aantal akten kan men in dien staat vinden, het is ons te veel om ze alle op te noemen.

Een vergelijking met het personeel van het Openbaar Onderwijs is dus gemakkelijk te maken, de onderwijzers en onderwijzeressen der Bijz. School zullen die schitterend doorstaan.

En waarom is het te vreezen, dat, als het openbare al slecht genoemd wordt, het bijzondere dit nog in overtreffende trap zal zijn?

De leerkrachten zijn bij het Bijzonder onderwijs volstrekt niet minder, de toewijding van het personeel staat minstens gelijk, terwijl het schoolbezoek veel geregelder is en het verzuim veel minder. Dit alles staat te lezen in het Koloniaal Verslag.

De schrijver in *Het Kol. Weekbl.* houdt er een vooropgezette meening op na, wat niet erg neutraal is, noch vrijzinnig.

Aruba Goud-Maaty.

In het beredeneerd Verslag, dat wij in dank ontvingen, wordt erg geklaagd over den Arubiaanschen werkman, die anders zoo volhardend, thans bij den minsten tegenspoed ontmoedigd wordt en zich inscheept naar Sta. Martha of Tucacas.

De trek naar den vreemde zit er in, en dat biedt een [illegible] gevaar voor industrie en [illegible] op Aruba.

De hoeveelheid [illegible] aangevoerd door de stukwerkers, is aanmerkelijk minder dan 't vorig jaar. De proefboringen gaven verschillend resultaat, het gemiddeld gehalte was iets hooger dan het vorige jaar.

In 1913 werd een zuivere winst gemaakt van f 12.620.21. Aan de Koloniale Kas werd f 4,467 betaald, aan de aandeelhouders f 15,600, of 39 Gld. per aandeel, f 6,101,11½ werd afgezonderd voor bedrijfsontwikkeling.

Voorloopig Verslag.

Algemeen was men van oordeel, dat de voorgestelde vereenvoudiging in de voorschriften van het huwelijk en de voorschriften om de Zondagsrust ten bureele van den burgerlijken stand beter dan tot nu het geval was tot haar recht te doen komen, toejuiching verdienen.

Ad artikel 4. Van deze gelegenheid werd gebruik gemaakt om er op te wijzen, dat het aanbeveling verdient om de regeling der legalisatie van de bedoelde handteekening te wijzigen. Het komt thans voor, dat uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand, geteekend door den gezaghebber als bewaarder dier registers, worden geviseerd door denzelfden persoon als kantonrechter, terwijl zijne handteekening als kantonrechter andermaal door hem zelf wordt gelegaliseerd als gezaghebber.

Ad artikel 5. Gevraagd werd of het niet wenschelijk zou zijn den termijn van drie dagen voor de geboorte-aangiften in de buitendistricten langer te stellen.

Men meende, dat de Goede Vrijdag ook met den Zondag moet worden gelijk gesteld.

Verzocht werd de aangiften van overlijden tevens aan eenen termijn te binden.

Ad artikel 20. Er werd op gewezen, dat hier afgeweken wordt van een in het overeenkomstige artikel in het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek aangenomen beginsel. Daar heeft men het verleenen van dispensatie gelaten aan het Openbaar Ministerie bij de rechtbank, binnen welker rechtsgebied de aangifte is geschied. Hier wil men dit ten deele aan de rechterlijke macht onttrekken. Men meende, dat hiervoor geen reden was en wilde deze bevoegdheid hier geven: op Curaçao aan het Openbaar Ministerie bij het Hof van Justitie en op de andere eilanden aan het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht.

Een lid vroeg, wat er toe geleid had, dat niet overgenomen is het voorschrift van het artikel in Nederland, dat de oorspronkelijke acte, waarbij dispensatie is verleend, moet worden nedergelegd ter griffie van het Hof of van het kantongerecht.

Een ander lid achtte het gewenscht, dat bij huwelijken in de buitendistricten de afkondigingen in het stadsdistrict zouden vervallen.

Tegen het schippersontwerp bestond geen bezwaar bij de Afdeelingen van den Raad.

Slechts werd gevraagd of men niet in strijd komt met artikel 47 van het Regeeringsreglement, wanneer bij koloniale verordening de hier bedoelde verplichting ook geregeld wordt voor schippers van Nederlandsche vaartuigen. Immers stellen, gelijk de Memorie van Toelichting zegt, de artikelen 414 en 474 van het Nederlandsche Wetboek van Strafrecht de schippers van Nederlandsche vaartuigen, die deze voorschriften overtreden, reeds strafbaar.

Opgemerkt werd, dat in deze ontwerp-verordening ontbreekt eene definitie zoowel van Nederlandsch als van Curaçaosch vaartuig. Artikelen 88 en 89 van het nieuwe Curaçaosche strafwetboek, die bovendien voor deze verordening van geen gewicht kunnen zijn, zeggen wel wat onder Curaçaosche en Nederlandsche *schepen* moet worden verstaan.

Terwille van netter redactie werd in overweging gegeven om in artikelen 1 en 2 op gelijke wijze te spreken van „Nederlandsch of Curaçaosch" of van „Curaçaosch of Nederlandsch".

Uitvoer.

Gedurende het jaar 1913 werd van alle eilanden der geheele Kolonie uitgevoerd voor een waarde van:

1e kwartaal	f 542.342
2e kwartaal	561.549
3e kwartaal	544.117
4e kwartaal	651,137
totaal	f 2,299,145

Dit totaal cijfer bedroeg

In 1912	f 2.425.541
In 1911	1,952.330
In 1910	1.121,105

Aan hoeden voor een waarde van:

1e kwartaal	f 190.708
2e „	148.586
3e „	144.584
4e „	194.823
totaal	f 678,701

Dit was

in 1912	f 794.240
in 1911	443.703
in 1910	220.715

Aan steenkool voor een waarde van:

1e kwartaal	f 218.119
2e „	165.939
3e „	173.504
4e „	156.464
totaal	f 714.027

in 1912	f 729.475
in 1911	516.996

Officieele berichten.

R. F. A. Harms is tijdelijk benoemd tot kommies 2de klasse der belastingen te Slagbaai op Bonaire.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen op Aruba, R. R. Odor, is tot verder herstel van gezondheid, veertien dagen verlofverlenging verleend.

Aan den gouvernements-geneeskundige van Saba, G. R. Hopkins, is tot herstel van gezondheid een jaar verlof naar Nederland verleend.

Aan den Commandant der Brigade marechaussee in deze kolonie, J. Appel, is wegens tienjarigen onafgebroken dienst in de kolonie, een jaar verlof naar Nederland verleend.

Aan den Griffier bij het Kantongerecht alhier J. H. Lampe is veertien dagen verlof verleend; de 1ste kommies ter Griffie van het Hof van Justitie in deze kolonie, W. J. H. B. Gravenhorst is tijdelijk belast met diens functien en de heer H. J. Cohen Henriquez is gedurende den verloftijd van den titularis belast met de functien van wijkmeester van de 1ste wijk in het stadsdistrict alhier.

Aan den tijd. kommies 2de klasse der belastingen alhier L. Dam is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

Aan den geemployeerde ter Administratie van finantien in deze kolonie M. P. B. Gorsira, thans met verlof te s' Gravenhage, is om gewichtige redenen, een jaar verlofverlenging verleend.

Aan den Gezaghebber van Bonaire, J. A. P. Thielen is acht dagen verlof naar Curaçao verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven enz.

B. Blohm, Rosa Chacntoe, Margarita Curiel, Rosalinda Curiel, Wanita Curiel, Isaac Dania, D. de Jongh, Lorenzo B. de Windt, Domatilda Erikl, Eduardo Grootestam, Karolina Henriques, Petronilia Marchena, Pablo Maitin, Ramon Nuñes Cortina, Pres. Openbare, Isidoro Ramiri y familia, Carlos i José Romero, San Julian, Luis J. Weeber, Schoolstraat.

Aangeteekende stukken: Frank Parsons c|o C. J. Muskus & Co. Dasse.

Drukwerken: E. H. Albers, A. Isaac, Luis A. Gonzales.

Postspaarbank

Gedurende de maand December

ingebracht	
Willemstad	f 5,414.79
2e district	87.
3e „	5.
4e „	2.
5e „	0.50
Oranjestad Aruba:	186.
3e district „	2.50
Kralendijk Bonaire:	553.75
Rincon „	
Philipsburg, St. Mart.	410.48
Oranjestad, St. Eust.	88.52
Bottom, Saba	456.58
Windwardside	45.
Totaal:	f 7,252.12
Teruggehaald:	f 12,928.44

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 27 Februari 1914.

AARDNOTEN (Pindas) per K.G.	—
ZOUT per vat van 150 K.G.	f 0.80
DIVIDIVI per K.G.	„ 0.06
ORANJESCHILLEN per K.G. 1ste kw.	„ 0.70
id. per K.G. 2e kw.	„ 0.60
HUIDEN per K.G.	„ 0.75
GEITENVELLEN per K.G.	„ 1.10
WOL per K.G.	„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk	„ 0.55
BEENDEREN per K.G.	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.	„ 0.05

STROOHOEDEN (hippijapa).

Kwaliteit No. 1	per dozijn		„ 3.25
„ „ 1 (gebleekt)	„ „		„ 3,57
„ „ 2	„ „		„ 5.25
„ „ 3	„ „		—
„ „ 3	„ „		—
„ „ 4	„ „		„ 7.—
„ „ 5	„ „	OLA	„ —.
„ „ 6	„ „		„ 8.50
„ „ 7	„ „		„ 9
„ „ 8	„ „	OLA	„
„ „ 9	„ „		„ 12.50
„ „ 10	„ „	OLA	„ 12
„ „ 11	„ „		„
„ „ 12	„ „	OLA	„ 15
„ „ 13	„ „		„
„ „ 14	„ „	OLA	„
„ „ 15	„ „		„
„ „ 1	van 25 c.M. of minder		f 8

Ratten.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fecaleat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd: 95 ratten.

Buitenland.

Algemeen Overzicht.

In Albanie

gaat het vreemd toe.

Te Valona is het stoomschip *Meran* van Constantinopel aangekomen met 200 soldaten en zes Turksche officieren, die van plan waren, onder het volk te werken voor Izzet Pacha, als koning van Albanië. Maar de voorloopige regeering liet hem in overleg met de Nederlandsche officieren, die de gendarmerie moeten regelen, gevangen nemen.

Uit Brindisi wordt bericht, dat daar drie personen vertoeven, die vermoedelijk afgezanten van Essad Pacha zijn en gekomen om met vertegenwoordigers van Izzed Pacha te onderhandelen. In de haven ligt een schip met verdachte lading.

In een vergadering, door Albaneesche hoofden te Durazzo gehouden, moet Izzed Pacha reeds tot vorst van Albanië gekozen zijn.

Izzed zelf verklaart alleen maar voor zijn particulier genoegen op reis te gaan naar Europa, doch van anderen kant wordt bericht, dat hij een proclamatie heeft uitgevaardigd, waarin hij de kroon van Albanië aanvaardt.

Turksche benden maken zich gereed, om naar San Giovanni di Medua te vertrekken, waartegen door de internationale Commisie reeds maatregelen zijn genomen. Maar men ziet wel, dat het nieuwe Rijkje nog zeer onaangename verrassingen baren kan.

Intusschen wordt in het land zelf druk gesproken over de vraag, waar de officieele vorst zijn hoofdstad kiezen zal. Zes steden worden daarvoor genoemd. Elbassan, Tirana, Valona, Durazzo, Kroja en Skoetari. In de eerste twee is geen enkel grooter huis, dat ook maar in de verte als Koninklijk Paleis zou kunnen dienen, ja, in de eerste stad zijn de straten zoo nauw, dat er geen rijtuig door kan. Valona en Durazzo zijn ongezond; er heerscht malaria. Het getal inwoners dezer wereldsteden is ongeveer gelijk aan dat van een Nederlandsch dorp — 3000, 4000, 5000 of daaromtrent, want preciese opgaven daaromtrent bestaan niet. Kroja is iets grooter, maar wordt uitsluitend door Mohammedanen bewoond.

De eenige grootere stad is Skoetari, maar velen meenen, dat het geen zuiver Albaneesche plaats is, te veel in een uithoek en onder vreemden invloed gelegen.

De Engelsche gezant in Mexico

is zoowaar verplaats naar Rio de Janeiro. Dit is een merkwaardige concessie aan de Amerikanen, die steeds over Sir Garden hebben geklaagd.

Volgens de *Times* hebben de regeeringstroepen den oproerlingen zoowel bij Ojinaga, als bij Nuevo Laredo een geweldige nederlaag toegebracht.

Het aantal dooden wordt op 1000 geschat. Voor deze plaatsen is het gevaar, dat zij nog door de rebellen zullen aangevallen worden, geheel geweken.

't Is te hopen dat er een eind kome aan de woeste anarchie, die thans heerscht.

Bij de talrijke benden, die thans plunderend en verwoestend het land afloopen, bevinden zich 7000 knapen van 11 tot 16 jaar. Deze kinderen weten niet wat vrees is; zij trekken op tegen iederen vijand, onverschillig of zij infanterie, ruiterij of artillerie tegenover zich hebben.

Zij loopen storm onder een kogelregen bergop, bergaf. Niets weerhoudt hen. Slechts één gebrek hebben zij: zij schieten slecht en verspillen dus veel munitie. Maar enkele knapen schieten wel goed. Zoo b.v. de veertienjarige „Cabo Chiquito" (kleine korporaal) die te Ojinaga viel, na eerst elf soldaten van te regeeringsleger te hebben neergeveld. Een andere knaap, de 12 jarige José Biesto, had deelgenomen, aan vier groote veldslagen en werd ten slotte doodgeschoten door de regeeringstroepen.

Home Rule in Ierland.

De besprekingen tusschen Englands eerste-minister en den leider der oppositie nopens het Home-Rule-vraagstuk, die in het midden der vorige maand begonnen, hebben, sooals te verwachten was, tot geen resultaat geleid, en zullen afgebroken worden. De oppositie stelde voorwaarden, waarop Asquith onmogelijk kon ingaan, bijvoorbeeld de uitsluiting van het graafschap Ulster, derhalve met andere woorden de verdeeling van Ierland. Men kon toch onmogelijk van de nationalisten verlangen, dat zij op het oogenblik van hun zegepraal met zulk een toezegging zouden kunnen medegaan, en op hen kwam het toch ten slotte aan; de beide Engelsche partijen konden onder geen voorwaarde een overeenstemming sluiten over het hoofd van Redmond en zijn partijganger heen. Toen de eerste minister zich dan ook tot een of meer besprekingen bereid verklaarde, geschiedde dit slechts, opdat men van de oppositie later niet zou kunnen zeggen, dat de regeering onverzoenlijk bleef.

Verscheidene conservatieve bladen, die tot den leider der oppositie in nadere betrekking staan, verklaren thans, dat de Unionisten bereid waren geweest, zich bij de invoering van Home-Rule in Ierland, met uitsluiting van Ulster, neer te leggen, doch dat de eerste-minister verklaard heeft, dat hij daarop niet kon ingaan, ook niet voor een bepaalden tijd, wat Bonar-Law eveneens nog toegeven wilde. Of Asquith indertijd, toen hij te Ladybank zijn veelbesproken rede hield, er aan dacht in deze richting toezeggingen te doen, zooals men beweerd heeft, zal wel nooit met zekerheid te zeggen zijn. In elk geval hebben hem sedert dien de redevoeringen door de Iersche leiders Redmond, Derlin en Dollan gehouden, overtuigd dat de Iersche partij onder geen omstandigheden de Ieren in Ulster prijsgeven of verraden wil.

Der regeering staat nu geen andere weg open dan gebruik te maken van de bekende Parlements-akte, en als het Hoogerhuis de Home-Rule-wet weder verwerpen zou, zal zij zonder verdere behandeling worden voorgelegd.

De oppositie heeft nog steeds tijd tot toegeven, want nu het Parlement op 10 Februari weer samenkwam, zal eerst het vraagstuk der kerken in Wales opgelost worden. Voor het einde van Maart wordt dan eerst een reeks financieele maatregelen besproken, zoodat het Home-Rulevraagstuk eerst heel veel later aan de orde komt.

Caillaux's financieele plannen.

Frankrijk heeft voortdurend leger en vloot versterkt, doch de opeenvolgende regeeringen hebben nagelaten, de inkomsten in dezelfde mate te vermeerderen. In de onlangs gehouden zitting der Fransche Kamer verklaarde minister Caillaux, dat sinds 1912 de uitgeven zoodanig zijn toegenomen, dat ze niet langer in verhouding staan tot de inkomsten. Betrekkelijk de ontwerpbegrooting van dit jaar stelt de minister nieuwe fiscale maatregelen voor, om het deficit tot 700 millioen te verminderen. Bovendien kan men de begrooting van 1914 doen profiteeren van een overschot van 112 millioen uit het saldo van 1912.

Door de Marokko-uitgaven onder een afzonderlijk hoofd te brengen en door het bedrag der uitgaven voor 1913 te rectificeeren, voor zoover dit thans mogelijk is, kan men het deficit met 168 millioen verminderen, waarin de regeering voorstelt te voorzien door de uitgifte van obligaties op korten termijn.

Voor de buitengewone uitgaven, voornamelijk die voor oorlog, acht Caillaux een som van 1 milliard 410 millioen noodig. De kosten van de uitvoering van het militair programma zullen gevonden moeten worden uit een leening, maar de crediet-operaties zullen van tijd tot tijd moeten plaats hebben. Daar de uitgaven voor het marineprogramma reeds de geraamde kosten overtroffen hebben, zal daarvoor een regeling dienen getroffen te worden. Een som van 420 millioen ongeveer zal uit leening-opbrengst worden genomen. Caillaux meent, dat 1 milliard 830 millioen buitengewone uitgaven voor Oorlog en Marine moeten gevonden worden uit drie, vier of vijf leeningen van eenzelfde type, die in den loop van 1914|1915 achtereenvolgens zullen worden afgesloten, om te vermijden, dat de markt te veel door pretenders of aanvragen belast wordt, en in overeenstemming met onmiddellijke behoeften, of die zich in de toekomst zullen voordoen.

Om de toekomstige begrootingen in evenwicht te brengen, stelt Caillaux een belasting op het kapitaal voor, die van 1915 af, minstens 190 millioen francs zal opleveren, terwijl hij door wijziging der bestaande belastingen nogmaals van 50 tot 100 millioen francs denkt te verkrijgen. Van de belasting naar het inkomen hoopt de minister ten slotte minstens 150 millioen francs te trekken.

De gewapende vrede is duur!

HAVEN-NIEUWS.

VAN 21 FEBR. — 7 MAART

Schip	Kapitein	Aankomst		van	Vertrek		naar
Jan v Nassau	R Wagenmaker	22	Febr	New-York	25	Febr	Amsterdam
Philadelphia	H Highborn	26	„	La Guayra	26	„	New-York
Merida	A Johanson	23	„	Maracaibo	25	„	Maracaibo
Triton	Tates	26	„	Amsterdam	26	„	Colón
Maracaibo	G W Goodman	28	„	New-York	28	„	Maracaibo
Oranje Nassau	G D Nieman	1	Mrt.	Amsterdam	2	Mrt.	New-York
Merida	A Johanson	2	„	Maracaibo	2	„	La Guayra
Maracaibo	G W Goodman	5	„	Maracaibo	5	„	New-York
Caracas	Furst	5	„	New-York	5	„	La Guayra
Merida	A Johanson	4	„	La Guayra	5	„	Maracaibo
Fred Hendrik	De Boer	8	„	New-York	9	„	Amsterdam
Triton	Tates	9	„	Colón	9	„	Amsterdam
Sculptor	Bass	21	Febr	Liverpool	21	Febr	Pto Colombia
Siena	R Rallo	26	„	Génova	26	„	Colón
Nicosian	Manning	28	„	Liverpool	28	„	Sta Marta
Grunenwald	H Brock	1	Mrt.	Colón	1	Mrt.	Hamburg
La Plata	H Bark	3	„	Hamburg	3	„	Colón
Siena	R Rallo	7	„	Colón	7	„	Génova

Schoeners.	Aankomst.		van	Schoeners.	Vertrek		naar
Camia H	23	Febr.	Maracaibo	*Electra H*	22	Febr.	Maracaibo
El Dorado V	23	„	Maracaibo	*Quisqueja*	22	„	Sto Domingo
Estelle H	23	„	Aruba	*Pluma de Oro*	25	„	Vela de Coro
Thamis H	23	„	Maracaibo	*Estelle H*	25	„	Isl. Beslowako
Hirondelle H	23	„	Maracaibo	*Frieda H*	25	„	Maracaibo
Frieda H	23	„	Maracaibo	*España D*	25	„	Sto Domingo
Nereida H	23	„	Maracaibo	*9 de Abril P*	26	„	Aruba
Maria Consuelo	25	„	St. Domingo	*Garcia H*	26	„	Maracaibo
A M D Abundo	26	„	Mobile	*Hirondelle*	27	„	Maracaibo

23 Febr. passeerde hier het Duitsch S.S. VICTORIA LOUISE der H.A.L. op zijne reis van Colón-New-York.

No. 1574 Zaterdag 28 Februari 1914. 31ste Jaargang

BIJBLAD VAN DE AMIGOE DI CURACAO

Onze Begrooting

IN DE

Tweede Kamer.

(*Handelingen*).

Zitting van 20 Januari.

Vervolg.

De heer **Tydeman**: Mijnheer de Voorzitter! Het was mijn voornemen een kort woord te zeggen over een van de drie onderwerpen die door den vorigen geachten spreker zijn behandeld, en wel over het wegnemen van het stationschip uit de Caraïbische zee. Hoewel ik mij zou kunnen refereeren aan hetgeen door den vorigen geachten spreker gezegd is, meen ik toch, waar ik deze zaak van zoo buitengewoon groot belang acht, enkele van mijn opmerkingen niet onder mij te mogen houden, al zal ik mij daarbij zeer bekorten.

Wij hebben in de stukken kunnen lezen dat het voornemen, dat ten tijde van het onderzoek der begrooting bestond, een feit is geworden. In de Memorie van Antwoord vinden wij medegedeeld — en in de Memorie van Antwoord op de Marinebegrooting wordt het bevestigd — dat reeds in de maand December het stationschip *Zeeland* uit de Caraïbische zee is gerepatrieerd.

Dat antwoord is niet bevredigend voor hen die dat niet wenschen, maar ook nog uit een ander oogpunt niet, omdat naar het mij voorkomt, dat antwoord door den Minister van Koloniën is gegeven op een wijze waarbij men zich toch moeilijk kan neerleggen. De Minister deelt ons mede hoe de Minister van Marine over de zaak denkt. De Minister van Koloniën heeft de Kamer eenvoudig verwezen naar een mededeeling van den Minister van Marine; men vindt dat op bladz. 3 van de Memorie van Antwoord op de begrooting voor Curaçao.

Het komt mij voor dat dat toch eigenlijk niet het standpunt is dat de Minister van Koloniën hierbij moet innemen. Hij kan niet volstaan met een verwijzing naar een mededeeling van zijn ambtgenoot van Marine. De eerstverantwoordelijke voor een maatregel als deze is de Minister van Koloniën. Het is zeer goed mogelijk dat die geachte bewindsman overleg gepleegd heeft met zijn collega voor Marine, maar hij is degene die in de allereerste plaats dien maatregel heeft te beoordeelen, omdat hij wordt geacht in de eerste plaats tot oordeelen in staat te zijn en aansprakelijk behoort te wezen voor de koloniale belangen die het hier geldt.

Wanneer de Minister van Marine zegt dat er Marine-bezwaren zijn, wil ik dat gelooven, maar de vraag is, welke bezwaren hier overwegend zijn, en over die vraag moeten wij met den Minister van Koloniën overleg plegen en debatteeren. De Minister van Koloniën die meent dat het schip in de Caraïbische zee moet blijven, is niet gedekt door een mededeeling van den heer Minister van Marine.

De vraag die het hier in de eerste plaats geldt en die nu besproken moet worden is, of zonder gevaar voor onze belangen daar ter plaatse en zonder eenige bedenking de opheffing van het stationschip te Curaçao kan plaats hebben. Daarom gaat het en ik aarzel niet die vraag ontkennend te beantwoorden. Ik vraag ook een beantwoording daarvan aan den heer Minister van Koloniën.

Zooals door den geachten vorigen spreker is gezegd, is de aandacht op deze zaak gevestigd door verschillende in de pers ingezonden stukken en door persoonlijke mededeelingen die evenals hem, ook mij zijn geworden uit Curaçao zelf. Ik heb uit een en ander de overtuiging gekregen, dat het hier een zaak betreft van vrij groot belang en vrij groote beteekenis, omdat het eenige, maar goed bewapende oorlogsschip, dat sedert een aantal jaren daar gestationneerd is — een groote kruiser, in plaats van de twee kleinere oorlogsschepen die er vroeger waren, een in Suriname en een in Curaçao — daar een belangrijke taak heeft te vervullen, een taak, die misschien actueel belangrijker is dan er op eenige plaats door onze marine nu wordt gepraesteerd.

Het geldt hier het scheppen en in stand houden van een wachtpost tegen inbreuk op de veiligheid van onzen handel en scheepvaart in die wateren of, wat nog ernstiger zou kunnen zijn, het waken tegen een mogelijken overval van het eiland door ijverzuchtige naburen, die niet souden aarzelen beslag te leggen op de groote natuurlijke voordeelen, die het eiland Curaçao door zijn gesteldheid en ligging aanbiedt, voordeelen, die meer in het licht komen en zich beginnen op te dringen naarmate het tijdstip nadert, waarop de groote nieuwe verkeersweg zal worden geopend, ten gevolge waarvan een geheele verlegging van het wereldverkeer zal plaats hebben.

Bovendien kan de aanwezigheid van een dergelijk schip zeer nuttig blijken, indien er in de West-Indische koloniën zelf een rustverstoring zou dreigen b.v. ten gevolge van de talrijke daar gevestigde vreemde elementen. De politie is zwak en het garnizoen is niet meer dan een handjevol. De steun, die een dergelijk schip en zijn bemanning kan leveren in dergelijke omstandigheden zou blijken onschatbaar te zijn.

Onze diplomatieke betrekkingen met Venezuela zijn nog altijd niet hersteld en in een van de door mij bedoelde ingezonden stukken, ook door den vorigen spreker reeds aangehaald, wordt herinnerd hoe reeds onder het bewind van den president Castro onder Nederlandsche vlag varende schepen in open zee werden aangehouden en opgebracht door Venezolaansche gewapende booten, en waar dit gebeurde in een tijdperk toen onze betrekkingen met Venezuela nog op goeden voet waren, zou men daar meenen dat het gevaar minder zou zijn nu die betrekkingen zijn afgebroken? Ik geloof het tegendeel.

Nog een vierde argument moet men niet uit het oog verliezen, n.l. dat wij den band met het kleine afgelegen Curaçao niet zwakker moeten maken dan deze reeds is. Die band is inderdaad niet sterk. Zoo lees ik in het stuk van „een belangstellende” in *De Nederlander*, dat er weinig meer is, wat Curaçao aan Holland bindt, alleen maar een zelfde vlag en een Gouverneur en een handjevol soldaten.” Wanneer wij de Curaçaonaars hooren spreken, zooals mij dat dezer dagen is gebeurd, dan vernemen wij dat het Nederlandsche element op dat eiland zeer verzwakt is. De Nederlandsche taal wordt daar bijna niet meer gesproken, alles komt hoe langer hoe meer onder vreemden invloed, en wij moeten dus inderdaad de banden, die wij nog met de loyale Nederlanders die daar wonen hebben, niet verzwakken.

De Regeering schijnt evenwel de zaak eenigszins anders in te zien. De Minister zegt, dat zoodra de reden die nu tot het besluit geleid heeft ophoudt wederom tot het stationneeren van een schip in de Caraïbische zee zal overgegaan worden. Maar vraagt men of de Regeering van plan is dat spoedig te doen, dan vindt men in de bewoordingen waarmede deze mededeeling gedaan wordt reeds uitgedrukt, dat dat niet het geval zal zijn. Immers er wordt gezegd, dat in den eersten tijd periodiek reizen zullen gemaakt worden naar de Caraïbische zee en dus dat er eerst daarna sprake van zal kunnen zijn het blijvende station weder te bezetten. Dat men hier een schip gereed zal houden om naar de West te stoomen zoodra er onraad mocht zijn — en er wordt dan nog gesproken van een streven om een dergelijk schip gereed te houden — dat is toch inderdaad niet van eenige beteekenis. Een dergelijk schip zal altijd te laat komen.

Ik zal er nu niet veel meer over zeggen, maar ik zou de Regeering het haar groote verantwoordelijkheid op dit gebied nog wel met bescheidenheid in overweging willen geven indachtig te zijn, dat het hier geldt: prevention is better than cure. Met succes is nu sedert jaren toegepast de eenvoudige maatregel; aanwezigheid van een goedbewapend schip, niet een schip dat groote gevechtswaarde heeft in den modernen zeeoorlog, maar dat eenige goede kanonnen heeft en daardoor beteekenis heeft in die streken. Ik geloof niet, dat eigenlijk op eenig punt van ons koloniaal bezit met zoo geringe middelen zoo afdoend resultaat bereikt kan worden. Ik hoop, dat de Regeering nogmaals in overweging zal willen nemen of zij niet op dezen maatregel terug moet komen, en dan liefst zoo spoedig mogelijk.

De heer **Kleerekoper**: Mijnheer de Voorzitter! Enkele opmerkingen over deze begrooting. Onze bijdrage voor dit jaar aan Curaçao zal tusschen 3 en 4 ton bedragen, een niet onbelangrijke greep uit onze schatkist, die zeker wettigt, dat men een oogenblik zich bezighoudt met de vraag waaraan dat bedrag zal worden besteed.

Wanneer men zich dan er toe zet een antwoord op die vraag te zoeken, dan komt men zeker tot de ontdekking, dat ook in die kleine kolonie Curaçao het aantal ambtenaren niet te klein is — ik ben bang om te zeggen dat het veel te groot is, aangezien dan de Minister dat verwijt misschien weer zou wijzen van de hand — en wij hebben daar ambtenaren, die niet zoo goedkoop zijn. Wanneer ik b.v. naga dat mijnheer de Gouverneur voor zijn portie krijgt een bedrag van f 20 000 om dat te verdienen in een omgevinkje van 30 000 zielen, dan zou dat zelfs uit een oogpunt van stukloon een zeer groote bezoldiging kunnen worden genoemd. Wanneer men dat nu vergelijkt bij de wijze waarop b.v. Frankrijk dat doet, waar men aan het hoofd van dergelijke plaatsjes een eenvoudigen maire heeft gesteld, die het daar waarschijnlijk wel niet minder goed zal doen omdat hij geen gouverneur heet en niet zooveel duizenden guldens verdient, dan is dat misschien een voorbeeld waarnaar wij ons op onze beurt zouden kunnen richten. Waar eigenlijk die weelderige inrichting voor noodig is, vraagt men zich tevergeefs af. Zeker niet om in deze kolonie te brengen Hollandsche cultuur.

Hollandsch is er in deze kolonie heel weinig, in welken zin van het woord men dat ook wil verstaan. Men kan er zelfs met de Hollandsche taal nauwelijks terecht; de menschen kennen onze taal niet, zij leeren die ook nauwelijks, zij spreken het Papiamento, waaruit ik hier geen citaten kan ten beste geven, omdat dit geen taal is, die men van buiten af gemakkelijk leert.

Dat is zoozeer de voertaal, dat zelfs onze Hollandsche geestelijken, die in de kolonie werken en van overheidswege bezoldigd worden, niet alleen die taal bezigen bij hun huisbezoek en hun godsdienstonderwijs, maar zelfs in hun kerkgebouwen in die taal preeken.

Eenige belangstelling voor de publieke zaak treft men in de kolonie absoluut niet aan, noch voor het moederland, noch voor de kolonie zelf, en ik zou geneigd zijn te zeggen dat men in Curaçao te weinig heeft van wat er in Suriname te veel is. In Curaçao is het geheele kiesrecht een onbekende zaak; het wetgevend lichaam, dat de kolonie heeft te besturen, vult zich zelf weer aan wanneer er plaatsen openkomen. Het volk weet van die zaken niets af, bemoeit zich er niet mede en heeft ook geen enkele verstandhouding met de boven hen gestelden.

De heer **Ketelaar**: U moet er eens een meeting houden.

De heer **Kleerekoper**: Het zou heel moeilijk zijn om in toepassing te brengen het uitstekend idee, dat ik den heer Ketelaar hier hoor opperen om daar een meeting te organiseeren. Want het is een verschijnsel, dat wij ook bij ons wel kennen, dat men op een meeting alléén menschen krijgt, die reeds zooveel ontwikkeling van huis uit of van school af hebben gehad, dat zij belang kunnen stellen in hetgeen op die meeting zal worden gesproken. En hier kom ik juist op het teere punt, het onderwijs in de kolonie is zoo erbarmelijk slecht, dat, wanneer wij b.v. daar eens een meeting zouden houden, de menschen er evenmin naar toe zouden gaan als zij dat doen in andere achterlijke streken van ons land.

Na hetgeen hier gesproken is over Suriname, wanneer men van bevoegde zijde uit de kolonie klachten krijgt, dat het onderwijs op Curaçao zooveel slechter is dan op Suriname, Ik zou haast willen zeggen; men zou dit voor onmogelijk hebben gehouden.

Nu spijt het mij, dat ik het moet zeggen, maar het woord van lof, dat ik heb gebracht aan het werk van de geestelijkheid in Suriname kan ik niet uitbreiden tot Curaçao. Er is op Curaçao openbaar onderwijs en bijzonder onderwijs, en er is een zekere rivaliteit tusschen die beide soorten van onderwijs. Het bijzonder onderwijs dat Katholiek is, doet een schijntje voor de ontwikkeling van de bevolking. De scholen zijn slecht, er wordt slecht onderwijs gegeven en zij worden slecht bezocht. En men kan wel zeggen, zonder een onrechtvaardige beschuldiging uit te spreken, dat wat er voor verbetering en uitbreiding van het openbaar onderwijs gedaan wordt zich niet verheugt in de vriendschap van de heeren, die voor het bijzonder onderwijs opkomen.

De Vereeniging tot bevordering van het belang van het openbaar onderwijs in Curaçao klaagt dan ook steen en been over de tegenwerking, die zij van Katholieke zijde ondervindt, een klacht die natuurlijk zeer ernstig wordt wanneer men bedenkt, dat aan het hoofd van de kolonie een Katholiek Gouverneur is geplaatst.

Nu is het diep-treurige van het geval, dat men aan het hoofd van dit onderwijs heeft een schoolopziener, dien men daar indertijd heeft aangesteld voor dat belangrijke ambt op een salaris van f 1200. Als ik het wel begrijp, zal dit nu worden verhoogd tot f 2000, dit is de post, dien ik nu op de begrooting meen te hebben gevonden. Er wordt over dien schoolopziener geklaagd; dat schijnt te zijn een gepensionneerd onderwijzer, die, toen hij bij het onderwijs, laat ik zeggen, al zijn verdiensten had opgebruikt, op een koopje aan het hoofd van de inspectie van het onderwijs werd gesteld. Ik behoef wel niet te zeggen, dat men voor f 1200 niet een goede kracht kan krijgen, die in een kolonie behoorlijk toezicht houdt op de qualiteit van het onderwijs.

Er wordt onderwijs gegeven aan de Hendrikschool en aan de Wilhelminaschool. Dit zijn scholen voor de betere klassen. Zelfs wat betreft die scholen wordt steen en been geklaagd over het gehalte van het onderwijs. Wij hebben straks door een van de vorige sprekers hooren zeggen, dat de ouders hun kinderen naar Holland zouden kunnen sturen, opdat zij daar beter worden onderricht, maar het is een eigenaardig verschijnsel in de kolonie, dat men daar in Curaçao niets voor gevoelt. Het is teekenend voor het onhollandsch karakter van de kolonie, dat wanneer men de kinderen talen laat leeren, men het beter vindt, dat zij Spaansch of Engelsch leeren dan Nederlandsch, want met Spaansch of Engelsch kan men in de kolonie terecht, maar met Nederlandsch niet.

Wat betreft het volksonderwijs in den engeren zin van het woord, dus voor de lagere volksklassen, is er maar één openbare school, aan de Pieterbaai, waar de volksklasse, die naar die school gaan moet, absoluut niet woont. Daarentegen is er geen openbare school in Otrobanda, waar de volksklasse juist wel woont. Nu behoef ik wel niet te zeggen — wij weten dat ook wel uit ons land — dat wanneer van boven af er naar wordt gestreefd het openbaar onderwijs te drukken, het gebruikelijk systeem is, de openbare school niet te zetten op plaatsen waar zij tot schoolbezoek zou prikkelen. Dit schijnt ook de tactiek te zijn die men in Curaçao volgt. Natuurlijk moet de Katholieke geestelijkheid, die groote macht heeft op Curaçao, van het openbaar onderwijs niets hebben, zoodat men dan ook in de geschiedenis van het onderwijs op Curaçao veel meer een streven vindt om de subsidies voor het bijzonder onderwijs te verhoogen, dan om het openbaar onderwijs uit te breiden.

Nu zou ik den Minister dit willen vragen: Wij hebben daar op Curaçao achterlijke toestanden wat betreft de ontwikkeling. Een belangrijk deel der bevolking bestaat uit analphabeten. Ook menschen, die zoogenaamd bijzonder onderwijs hebben genoten, blijven dikwijls analphabeten, wat volkomen verklaarbaar is door de qualiteit van dat onderwijs. Openbaar onderwijs ontbreekt te eenenmale. Nu zal een nieuwe kracht naar Suriname gezonden worden om daar het onderwijs te reorganiseeren. Straks is gezegd, dat die nieuwe kracht daarheen gaat omdat er een vacature is, maar dit doet aan de hoofdzaak niets af; de Minister heeft door die vacature dan ook de gelegenheid eens iemand naar Suriname te sturen, die daar de zaak aanpakt. Welnu, ik zou den Minister willen vragen, of het kleine Curaçao niet evengoed binnen den kring der belangstelling van deze nieuwe kracht kan worden getrokken. Dit heeft de heer de Meester, als ik hem goed heb begrepen, ook reeds aan den Minister gevraagd en ik zou er met alle klem bij den Minister op willen aandringen aan dezen uitstekenden wenk van den heer de Meester gevolg te geven.

Een ander punt waarover ik iets zou willen zeggen is de landbouw in de kolonie. Wij hebben in de kolonie — en de begrooting heeft daarvan ook een weerspiegeling — een landbouwkundige. Die landbouwkundige — ik zeg niet dat hij landbouwkundige is, maar hij staat onder dien naam ingeschreven — is een onderwijzer van de openbare school, die aanvankelijk voor het gewoon lager onderwijs was bestemd. Het voordeel, dat men er van heeft, dat deze man nu met dit ambt is bekleed, is, dat hij met wat minder salaris kan worden betaald dan anders het geval zou zijn geweest, maar nu zou ik toch willen vragen of dergelijke zuinigheid de wijsheid niet bedriegt. Ik weet zeer goed dat de landbouw in Curaçao heel veel minder perspectief aanbiedt dan die in Suriname, en dat maar een klein deel voor den landbouw open ligt, maar toch zal niemand kunnen en willen ontkennen, dat wanneer men den landbouw, voor zoover het terrein er voor geschikt is, tot eenigen opbloei wil brengen, men toch aan het hoofd van de afdeeling Landbouw, iemand moet hebben, die meer van den landbouw weet dan deze ambtenaar, wiens opleiding zich tot het onderwijs heeft bepaald, die daarvoor bestemd was en daarvoor ook is uitgezonden.

Voorts tref ik op deze begrooting aan f 18 000 voor traktementen van den directeur van openbare werken en de verdere ambtenaren van diens bureau.

Dat bureau van openbare werken is gesteld, volgens den meer en meer gebruikelijken weg, zooals dat heet, onder het beheer van een gepensionneerd officier van het Indisch leger, en uit de kolonie — het blijkt ook uit de pers — komen herhaaldelijk klachten over den toestand van kaden, straten en riolen. Vroeger had men daar een gewonen opzichter, die van zijn leven geen officier was geweest, maar dit heeft toch niet belet, dat toen de toestand van kaden, straten en riolen beter was dan tegenwoordig onder het „gepensionneerde” régime. De toestand is nu zóó gebrekkig, dat bij zwaren regen dikwijls de riolen doorbreken. Nu zou ik willen vragen, wanneer men nu alleen aan de traktementen van die afdeeling f 18.000 op de begrooting vindt, of het dan niet noodig is, dat de Minister eens een onderzoek instelt naar het antwoord op de vraag, of dit belangrijke bedrag wel juist wordt besteed.

Nu heb ik in de morgenbladen van heden gelezen, dat deze ambtenaar zijn ontslag heeft genomen. Wanneer ik den Minister mijn deelneming heb betuigd met het verlies dat hij door het heengaan van dezen ambtenaar lijdt, dan zou ik daarbij een woord van opwekking willen voegen en den Minister willen verzoeken nu eens een man te zenden die minder kost en meer van de zaak weet, dan snijdt het mes van twee kanten en zullen de dammen minder doorbreken.

Thans nog een enkel woord over de hoedenindustrie. De Gouverneur van Curaçao wenscht een bedrijfsleider aan te stellen voor de hoedenindustrie.

Nu heb ik in het Voorloopig Verslag gelezen, en dit is weder een van die vreemde dingen in deze kolonie, dat de directeur van het postkantoor de leider is van deze hoedenindustrie. Er wordt hier gezegd: het is een knappe man. Ik erken, dat het op het oogenblik niet slecht gaat met de hoedenindustrie, maar of nu de heer Henriques, die op het oogenblik aan het hoofd staat van deze zaak, de knappe man is, is nog de vraag; door hen die met de geschiedenis bekend zijn, wordt dit met hardnekkigheid bestreden.

Wanneer men werkelijk aan het hoofd van deze industrie den geschikten man wil hebben, dan moet men vooral iemand hebben, die be-

kend is met de exploitatie en die weet te zorgen voor de eenheid van de prijzen, en daar schijnt wel wat aan te ontbreken. Men moet aan het hoofd van een dergelijke industrie niet iemand hebben, die zoo iets uit belangstelling doet, maar iemand die zich geheél aan de zaak kan **wijden.**

Nu zou ik den Minister willen vragen of hij niet van oordeel is, dat dit bedrijf onder deskundige leiding niet te maken is tot een coöperatief bedrijf. In de kolonie voelt men daarvoor veel. Wanneer men er in slagen mocht om van de hoedenindustrie een behoorlijk coöperatief bedrijf te maken, dan zou de bevolking daardoor tot zekeren welstand kunnen komen en het overige gedeelte van de bevolking daardoor aangespoord worden zich op dit bedrijf toe te leggen. Ik zeg niet, dat dit plan behoort te worden uitgevoerd, ik zou alleen wenschen, dat de mogelijkheid van de uitvoering er van wordt onderzocht.

Ten slotte twee opmerkingen:

In de eerste plaats heb ik opgemerkt, dat men de traktementen van verschillende ambtenaren wenscht te verhoogen met het oog op de dure tijden. Nu zou ik den Minister willen vragen of men dan niet dit systeem op alle ambtenaren behoorde toe te passen, aangezien toch de duurte der levensmiddelen op alle ambtenaren gelijkelijk drukt. Verschillende categorieën van ambtenaren worden in salaris verhoogd, waaronder de leden van de rechterlijke macht. Wanneer ik niet vreesde te veel van den tijd der Vergadering te vergen, zou ik over die rechterlijke macht ook nog wel een enkel woord hebben willen zeggen, doch ik zal dit nu niet doen. Maar wel zou ik den Minister willen vragen, waarom het stelsel van salarisverhooging met het oog op den duren tijd niet uniform voor alle ambtenaren is toegepast.

Mijn tweede vraag is deze: Mij heeft bereikt deze klacht, dat ambtenaren uit de kolonie, die met verlof naar het moederland gaan, verplicht zijn te gaan met de booten van de Koninklijke West-Indische Mail, en dat men dan moet betalen 1ste klasse een som van f 400, terwijl dan het traject een maand duurt. Een Duitsche boot doet er maar 16 dagen over en de reis kost dan slechts f 275. Zou de Minister mij ook kunnen mededeelen, op welken grond deze bevoorrechting geschiedt?

De heer **van Vuuren**: Ook deze begrooting brengt ons, ik zou haast zeggen uit den aard der zaak, niet veel nieuws. Ik lees alleen in de Memorie van Antwoord, dat de minister van meening is, dat niet moet worden overgegaan tot het instellen van locale besturen. Ik heb daarover vroeger wel eens anders gedacht en gesproken, doch het bezwaar daartegen in de Memorie van Antwoord aangevoerd, komt mij zeer gegrond voor. Het zou misschien niet gelden voor Curaçao en Aruba, maar ik geef toe dat het niet aangaat het stelsel in te voeren voor twee eilanden. Ik zou alleen in dit verband, waar de Minister ons herinnert aan de bevoegdheid van de raden van politie, nog wel eens op willen aandringen, dat aan de handelingen van die raden van politie, meer publiciteit werd gegeven. Ik zou graag zien, dat de notulen der vergaderingen in het officieele blad werden gepubliceerd. Op dit oogenblik bestaat er, vergis ik mij niet, geen andere publiciteit. dan dat sinds een paar jaar, op mijn aandringen, de notulen van de vergaderingen waarin de begrooting werd behandeld, aan ons worden overgelegd.

Over andere zaken kan ik zeer kort zijn, omdat de verschillende vraagstukken die ik had willen bespreken, reeds door de vorige geachte sprekers zijn aangeroerd.

Met den heer de Meester had ik mijn leedwezen willen uitdrukken, dat het met de havenverbetering zoo langzaam gaat. Die geachte afgevaardigde heeft ook gewezen op het treurige ongeluk dat wij met den zandzuiger hebben gehad. Ik zou er op willen wijzen, dat die zandzuiger niet alleen ongeschikt is gebleken voor zijn werk, doch dat ook zijn reis naar Curaçao een ongeloofelijk langen tijd heeft gevorderd. Wij hebben hier al weder te doen met een van die ongelukjes die onafscheidelijk schijnen te zijn van elke onderneming, waaraan wij ons in de West wagen. Het ongeluk heeft, meen ik, veel overeenkomst met het ongeluk aan de *Juliana*-boot. De oorzaak is in beide gevallen, dat de bestellingen geschieden, zonder dat wij ons behoorlijk rekenschap geven van hetgeen er eigenlijk noodig is.

Het vorige jaar is door de heeren Kraus en van Hardenbroek in de andere Kamer gewezen op de noodzakelijkheid om de havenverbetering ruimer op te vatten dan men in de kolonie noodig vindt. Zij hebben er op aangedrongen dat een nader onderzoek zou worden ingesteld naar de wenschelijkheid van de verwezenlijking der plannen der Commissie voor de Handelspolitiek, voor zooverre die plannen in de kolonie geen instemming hadden gevonden. Uit de Memorie van Antwoord vernemen wij nu, dat aan dien aandrang in zooverre gevolg is gegeven, dat aan den den heer Kraus verzocht is om bij terugkeer van zijn reis naar Chili, Curaçao aan te doen en zooveel mogelijk den Minister van voorlichting te dienen.

Mijnheer de Voorzitter! Ik geef gaarne toe dat de keuze geen gelukkiger kon zijn dan hier is gedaan. Het verwondert mij alleen, dat, waar het hier zoo groote belangen geldt, de zaak geheel afhankelijk wordt gesteld van bijkomstige omstandigheid of de heer Kraus tijd genoeg zal overhouden om er nog wat bij te doen. Wij hebben nu, na de behandeling van de begrooting in de Eerste Kamer, weer een jaar gewacht en hebben thans weer geduldig toe te zien of de heer Kraus tijd heeft. Als hij tijd heeft zullen wij dan weer op ons gemak onderzoeken of en in hoeverre op zijn voorstellen moet worden ingegaan. Wij hebben ons echter bij het feit neer te leggen. Ik vrees echter, dat wij later zullen moeten zeggen: Senatu deliberante perit Saguntum. Terwijl de Nederlandsche Regeering voortging commissiën te benoemen en onderzoekingen te doen, werd het Panama-kanaal geopend, zocht en vond men elders kolenstations en stations voor de overscheping en ging men Curaçao, dat niet gereed was, voo[illegible] zou daarom bij den Minister er op willen aandringen in deze zooveel mogelijk spoed te betrachten.

Ik ben het met den heer de Meester eens, dat niemand onzer kan zeggen, in hoeverre de opening van het Panamakanaal den opbloei van Curaçao kan brengen, maar in zaken als deze, handelszaken, moet men om te winnen, weten te wagen. Wij moeten beginnen de gelegenheid te openen en als die er eenmaal is, moeten wij afwachten of die voordeelen verkregen worden. Doen wij dit niet en wachten wij tot zekerheid bestaat omtrent de beteekenis van de opening van het kanaal voor Curaçao, dan is de goede kans verkeken.

In dit verband heeft het mij verbaasd dat de Minister met zoo enorme gelatenheid eenvoudig neerschrijft, dat de verhouding tot Venezuela altijd nog dezelfde is gebleven. Het schijnt dus, dat die ongelukkige vordering van den apotheker Thiele de goede verstandhouding met deze republiek nog altijd tegenhoudt. Ik begrijp niet, ook met het oog op de opening van het Panama-kanaal, dat de Minister niet meer doordrongen is van de wenschelijkheid, dat wij met de Zuid-Amerikaansche Staten in goede verstandhouding leven en ik zou hem dan ook wel willen vragen aan deze zaak eens wat meer aandacht te schenken en er maar niet in te berusten, dat zijn ambgenoot van Buitenlandsche Zaken hem afscheept met een: wij zijn nog niet verder. Laat hij er op aandringen in deze te doen wat hij kan, ten einde de goede verstandhouding zoodra mogelijk te herstellen. Waar die goede verstandhouding er echter op het oogenblik niet is, daar verbaast het mij in hooge mate — en hier sluit ik mij aan bij de heeren de Meester en Tydeman — dat men er toe kon besluiten den kruiser uit de Caraïbische zee te doen terugkomen. Sedert 10 jaar is die kruiser daar gestationeerd, terwijl men voor dien tijd twee kleinere schepen had, een in Suriname en een in Curaçao. Nu wij het juist zoo noodig hebben voor het vlag vertoon in verband met de opening van het Panama-kanaal, nu er een gespannen verhouding is met Venezuela en dientengevolge nog in Augustus het schip uit Suriname teruggeroepen is, is het oogenblik al bij zonder ongunstig om het schip terug te roepen. Ik wensch hier niet verder op in te gaan, maar mij alleen aan te sluiten bij hetgeen door de beide vorige geachte spekers is gezegd.

Op één punt wil ik nog wijzen. In het verslag van de Suriname-commissie leest men ter verdediging van de opheffing van het garnizoen:

„Eindelijk mag niet vergeten worden het oorlogsschip, dat in de Caraïbische zee gestationeerd is en dat elk jaar eenige maanden in Paramaribo doorbrengt en den verderen tijd grootendeels in Curaçao vertoeft, zoodat het meestal telegraphisch te ontbieben is en voortdurend, wanneer in Suriname een station voor draadlooze telegraphie mocht worden opgericht. De „Utrecht", thans in de West gestationeerd, legt den afstand van Curaçao naar Suriname in 4 á 5 dagen af."

Ik weet wel dat in het advies dat de Surinaamsche autoriteiten hebben uitgebracht, de beteekenis van het schip is verkleind en dat de commissie in haar nader rapport niet is blijven aandringen op de geheele opheffing van het garnizoen, maar er is toch nog wel eenig verschil of men de aanwezigheid van het schip niet voldoende reden acht om het garnizoen op te heffen of het schip, dat in ieder geval een groote rol speelt in de bescherming van de koloniën, uit de maatregelen tot beveiling wegschrapt.

Ik wensch daarom met de vorige sprekers bij den Minister er op aan te dringen, deze aangelegenheid bij zijn ambtgenoot van Marine nog ter sprake te brengen en te trachten dezen te overtuigen van de noodzakelijkheid het schip in de West te houden. Indien ik hierin met den heer Tydeman instem, dan wil ik daarmede niet onderschrijven hetgeen door hem is gezegd over de gemoedstemming die bestaat op Curaçao.

De heer Tydeman heeft zich beroepen op een artikel in „De Nederlander," dat ook mijn aandacht niet is ontgaan. Het moet hem echter ook getroffen hebben dat de pers in Curaçao met warmte tegen dat artikel is opgekomen. Ik wil wel zeggen dat waar ik nog al eens met personen in Curaçao in aanraking kom, ik een heel anderen indruk heb gekregen, dan blijkbaar de heeren de Meester en Tydeman en ik bij hen heb aangetroffen een groote liefde voor Nederland en Oranje en niet minder voor de Nederlandsche taal.

Indien men de *Handelingen* van den Konialen Raad over de begrooting naleest, vindt men daarin o. a. door den heer van der Veen Zeppenfeldt met groote liefde en sympathie gesproken over Nederland, naar aanleiding van de hulp, die het onder voorgaan van H. M. de Koningin aan Curaçao heeft verleend toen er als gevolg van de droogte broodsgebrek heerschte.

Ik ben het ook niet eens met de heeren de Meester en Kleerekoper, waar beiden zich ongunstig hebben uitgelaten over het onderwijs op Curaçao. De heer de Meester heeft erkend, dat het officieele stuk, het verslag van den schoolopziener hem geen aanleiding gaf, om over dat onderwijs te klagen. Hij had echter dezen zomer één persoon gesproken, geboren en getogen op Curaçao, die zijn kinderen had op de Hendrikschool, maar daarover zoo weinig tevreden was, dat hij er over had gedacht ze naar Europa te zenden, om de school te bezoeken.

Nu vraag ik toch, of het aangaat tegenover een getuigenis uit een officieel stuk te stellen het oordeel van een enkeling en op grond van dat oordeel te gaan aandringen op uitzending van extra ambtenaren. Ik zie kans, onverschillig welke school het in Nederland geldt, iemand te vinden, die van die school kwaad vertelt. Er zijn altijd menschen te vinden, die de een of andere school, bijzondere of openbare, niet goed vinden, doch gewoonlijk is dan bij de kinderen er de reden te vinden, dat de ouders hen van zulk een school willen afnemen.

De heer Kleerekoper heeft zich van adstructie zijner redeneering nog gemakkelijker afgemaakt. Hij poneerde eenvoudig de stelling, dat het onderwijs op Curaçao slecht is, zonder daarvoor een enkel bewijs aan te voeren.

De heer **Kleerekoper**: Dat bijna alle oud-leerlingen analphabeten zijn. Dat bewijst alles voor de resultaten van dat onderwijs.

De heer **van Vuuren**: Op welke gegevens steunt die uitspraak? In de stukken is daarvan niets te vinden. Ik kan met evenveel stelligheid het tegenovergestelde beweren. Ik heb misschien meer menschen uit Curaçao gesproken dan de heer Kleerekoper, en dezen hebben zeer zeker toegegeven, dat het onderwijs door de omstandigheden waaronder het gegeven wordt, niet altijd de gewenschte vruchten geeft, maar ik heb nooit door hen de conclusie hooren trekken, die wij hier van den heer Kleerekoper, vernomen hebben. Wanneer men dan ook de stukken leest, ook die in vroegeren tijd, vóórdat er een schoolopziener was, de verslagen van de schoolcommissie, waarin menschen van allerlei richting zitting hadden, dan vindt men daarin steeds met veel lof van het onderwijs gewag gemaakt. Wanneer de heer Kleerekoper daaraan toevoegt, dat men op Curaçao meer aandacht schenkt aan het bijzonder onderwi's dan aan het openbaar, dan kan ik tegenover deze bewering het feit van het tegendeel stellen. Ik behoef daartoe slechts te herinneren aan de becijferingen die door mij gegeven zijn en die ik daarom thans niet zal herhalen.

Er bleek daaruit, dat de openbare school op Curaçao kost f 60 per leerling, terwijl de bijzondere school thans, na de verhooging van het gouvernementssubsidie, krijgt f 9,25 per leerling. Met deze cijfers voor zich kan men moeilijk beweren, dat het bijzonder onderwijs vertroeteld wordt en wordt voorgetrokken bij het openbaar onderwijs. Bij deze begrooting wordt nu een voorstel gedaan tot verhooging van de traktementen van onderwijzers bij de openbare school, een verhooging, welke dien onderwijzers een heel ander traktement verzekert dan het bedrag van het subsidie, dat aan het bijzonder onderwijs per onderwijzer wordt uitgekeerd. Ik kan verder verwijzen naar de opsomming van de maatregelen, in het belang van het openbaar onderwijs genomen, door den Gouverneur aan den Kolonialen Raad overgelegd bij de behandeling der onderwijsverordening, toen door tegenstanders van het bijzonder onderwijs is beweerd, dat de kosten van het openbaar onderwijs werden opgedreven.

De geachte afgevaardigde uit Amsterdam VIII heeft ook gesproken over het voorstel tot aanstelling van een directeur voor de hoedenindustrie. Ik heb vroeger herhaaldelijk al te kennen gegeven, dat ik er niet voor gevoel, dat in kleine zaken wordt ingegaan tegen een beslissing van den Kolonialen Raad De Minister denkt daarover anders en heeft — iets wat ik op zich zelf niet afkeur — de toelage aan den gezaghebber van St. Eustatius uitgetrokken op f 1000, het oorspronkelijk door den gouverneur voorgesteld bedrag, hoewel zij door den Kolonialen Raad was teruggebracht op f 500. Waar hij dit heeft gedaan was er m. i. heel wat meer reden geweest om in te gaan tegen het besluit van den Kolonialen Raad wat betreft het niet aanstellen van den heer Henriquez tot directeur van de hoedenindustrie.

De heer Henriquez is postdirecteur, is gezegd. Ik heb van den beginne af aan de ontwikkeling van de hoedenindustrie op Curaçao gevolgd met de grootst mogelijke belangstelling en sympathie, — ik heb er hier herhaaldelijk over gesproken in tijden, toen de Regeering die industrie eerder tegenwerkte dan bevorderde — ik heb dus ook nagegaan, wat de heer Henriquez geweest is voor die industrie. Indien de heer Kleerekoper dit ook had gedaan dan zou hij met meer waardeering van de werkzaamheden van dezen postdirecteur voor de hoedenindustrie hebben gesproken, dan hij thans deed. Voor een deel zijn — dank aan hem — met die industrie de goede resultaten bereikt, waarin wij ons verheugen. Ik betreur daarom zeer, dat men gevaar loopt de leiding, die van niemand beter dan van den heer Henriquez kan uitgaan, aan de hoedenindustrie te onttrekken, doordat men hem de aanstelling tot directeur heeft onthouden en zou én Kolonialen Raad én Minister daarom wel in overweging willen geven alsnog te doen wat zij kunnen om dat gevaar te keeren.

Ten slotte nog dit. De heer Scheurer heeft aangedrongen op uitzending naar Curaçao van een commissie, zooals die is uitgezonden naar Suriname.

Ik heb vroeger ook wel eens voor dat denkbeeld geijverd en ik heb daartegen op dit oogenblik ook geen bezwaar. Ik voor mij heb vertrouwen in de bevolking van Curaçao en ik geloof dat ondanks de in andere opzichten zooveel ongunstiger omstandigheden er op Curaçao wat goeds is te bereiken, wanneer wij ons daarvoor moeite willen geven. Ik heb ook niets er tegen dat, zooals de geachte afgevaardigde de heer de Meester heeft gevraagd, wanneer er een inspecteur van onderwijs voor Suriname wordt benoemd, deze ook op Curaçao een kijkje gaat nemen. Het is niet uit lichtschuwheid dat ik gemeend heb te moeten protesteeren tegen hetgeen ten aanzien van het onderwijs gezegd is. Ik kom alleen er tegen op, dat men op dit onderzoek aandringt op grond van een beschuldiging van minderwaardigheid van het onderwijs op Curaçao, die met geen feiten is gestaafd en dat men, eer te oordeelen, niet eerst het onderzoek afwacht.

De heer **Fock**: Mijnheer de Voorzitter! Naar al hetgeen door de vorige geachte spreker is gezegd, zal ik slechts een zeer kort woord spreken. Evenmin als de vorige sprekers kan ik mij vereenigen met de opheffing der stationneering van het oorlogsschip in de Caraibische Zee. De beide geachte afgevaardigden, de heeren Tydeman en de Meester, hebben met zoo duidelijke en deugdelijke argumenten de ernstige bezwaren, welke tegen die opheffing bestaan, uiteengezet, dat ik daaraan niets heb toe te voegen. Alleen nog deze opmerking: in 1908 heeft de Regeering gemeend dat het noodig was tegenover Venezuela, omdat men met dat land niet op goede termen was, drie oorlogschepen in de Caraibische Zee te stationneeren; thans, nu, zooals ons in de Memorie van Antwoord wordt medegedeeld, de diplomatieke betrekkingen met Venezuela nog niet zijn hersteld, laat men er zelfs niet één schip. Mij dunkt, dat kan geen goede politiek zijn. Ik ben er van overtuigd dat, zoolang er geen oorlogschip is, onze Curaçaosche visschers en handelaren zeer zullen te lijden hebben. Ik beveel dan ook deze zaak dringend in de aandacht van de beide Ministers, die thans aan de regeeringstafel gezeten zijn, aan.

Ik verheug mij met den geachten afgevaardigde, den heer de Meester, in het feit, dat de Minister van Koloniën den heer Kraus er toe heeft weten te bewegen om op zijn reis naar Zuid Amerika ook Curaçao aan te doen en daar de havenaangelegenheden te bestudeeren. Zooals de Minister te recht zegt, hebben wij geen zekerheid dat de haven van Curaçao inderdaad profijt zal trekken van de opening van het Panamakanaal, maar er zijn aanwijzingen, dat werkelijk voordeelen voor die haven zijn te behalen. Die haven is als overscheephaven voor Venezuela zeer zeker van groot belang. Bovendien kan de haven als kolenstation grooter beteekenis krijgen. Maar wij moeten dan zooveel mogelijk trachten die haven aantrekkelijk te maken en wij moeten daarom zeer voorzichtig zijn met het heffen van havengelden, als waartoe op het oogenblik op Curaçao het voornemen bestaat.

Ik wensch nog een opmerking te maken over de wijze van uitzending van technische zaken en van machinerieën door het Ministerie van Koloniën. Het komt mij voor, dat uit de Memorie van Antwoord wel blijkt, dat het daarmede niet in orde is. Ik heb hier het oog op den zandzuiger en op de „Prinses Juliana". De zandzuiger is uitgezonden, en gebleken is dat die zandzuiger daar absoluut niet te gebruiken is. De Minister zegt: hij voldoet niet in alle opzichten, en wat dan in de Memorie van Antwoord daarop volgt komt hierop neer, dat hij voor het doel waarvoor hij is uitgezonden, niet te gebruiken is. Wij lezen in de Memorie van Antwoord een tusschenzin, dat den Minister overigens geen klachten hebben bereikt. Maar mij dunkt dit is toch een magere troost: wanneer een zaak in het geheel niet te gebruiken is, hoe kan men dan nog aan verdere klachten denken? Ik acht het zeer bedenkelijk dat men er toe gekomen is een zandzuiger uit te zenden, die in het geheel niet te gebruiken is.

Ik geloof dat men aan het Ministerie wel eens op wat zonderlinge wijze te werk gaat. Het is gebeurd, als ik mij goed herinner, dat aan het Ministerie een pijpleiding besteld was voor een kolonie, maar dat de Gouverneur van de kolonie die pijpleiding niet wilde hebben omdat hij haar niet besteld had en ook niet noodig had; toen is ze niet naar de kolonie gezonden, maar zij is dan toch ergens gebleven. Vermoedelijk is zij naar een andere kolonie gegaan en heeft men tot het bestuur in die andere kolonie gezegd: gij moet haar maar zien te gebruiken. Als men op zoodanige wijze handelt, krijgt men in de koloniën zaken, waarmede men niets kan doen.

Wat de *Prinses Juliana* aangaat, is, naar ik meen, ook vorige jaren reeds de opmerking gemaakt dat het eigenlijk niet goed door den beugel kan, dat dat schip naar Curaçao is uitgezonden. Men had een schip noodig in de Caraïbische Zee voor de Communicatie tusschen de verschillende Curaçaosche eilanden en nu heeft men een schip gezonden dat niet voldoende zeewaardig is om in de Caraïbische Zee zonder gevaar te worden gebruikt.

In het Voorloopig Verslag heeft men aangeraden in het vervolg den bouwmeester van zulk een schip niet te veel aan détails te binden, en de Minister zegt die opmerking ter harte te zullen nemen, maar ik zou den Minister willen verzoeken de bouwmeesters wel degelijk aan détails te binden en te zorgen dat, als zulk een schip moet worden uitgezonden, hij aan den bouwmeester den eisch stelt dat het schip de zee, waar het moet dienen, kan bevaren.

Die „Prinses Juliana" is nu naar Suriname gezonden en daar kan men het schip natuurlijk evenmin gebruiken. Laat men nu de kolonie Suriname dat schip niet opdringen, want ook voor die kolonie is het, zij het ook om andere redenen, niet geschikt. Wat er dan mee gebeuren moet? Ik zou den Minister in overweging willen geven het schip nu maar zoo spoedig mogelijk te gelde te maken; dat is in de gegeven omstandigheden de beste manier om er af te komen. De fout is — dat heb ik in Suriname ook ondervonden — dat men de plannen, die daarginds worden gemaakt, hier verandert, zonder met de plaatselijke eischen rekening te houden.

Wordt vervolgd.